

TECHNIKOS ŽODIS

1956

TECHNIKOS DARBUOTOJŲ
DVIMĖNESINIS ŽURNALAS

6

TECHNIKOS ŽODIS

THE ENGINEERING WORD
TECHNIKOS DARBUOTOJŲ DVIMĖNESINIS
ŽURNALAS

Isteigtas 1951 m. PLIAS ir ALIAS organas

LEIDŽIA: Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų S-ga Chicagoje, Technikinės Spaudos Sekcija.

REDAGUOJA: Redakcinė kolegija: E. Jasiūnas, K. Kaunas, G. J. Lazauskas, J. Mulokas, K. Paukštys, V. Pavilčius, A. Semėnas, S. Švedas, V. Vintartas.

Atsakingasis redaktorius: E. Jasiūnas

Techn. redaktorius: V. Vintartas

Administratorius: I — K. Paukštys. II — J. Slabokas

Redakcijos adresas:

Technikos Žodis, 5741 So. Loomis Blvd. Chicago 36, Ill., U. S. A. Tel.: WEntworth 6-6289

Administracijos adresas:

Technikos Žodis, c/o K. Paukštys, 2610 W. 47th Street, Chicago 32, Ill., U. S. A. Tel.: Virginia 7-4650

Prenumerata:

Metams — \$3, pusmečiui — \$1.50 (pagal U. S. dol. kursą).

Published by American Lithuanian Engineers and Architects Association, Chicago Section

TECHNIKOS ŽODŽIO ATSTOVAI

Australijoje: B. Daukus, 273 Cooper Rd., Yagoona, Sydney, N. S. W. Australia.

Anglijoje: J. vičiūnas, 37 Gowrie Rd. London SW 11 England.

Kanadoje: J. Sližys, 53 Hewitt Ave., Toronto, Ont. Canada.

Columbijoje: J. Kalėda, Carrera 43 No. 63—04 Medellin, Columbia, South America.

Venecueloje: V. Venckus, Ave Alayon Oestre 6. Maracay, E-do Aragua, Venezuela, South Amerika

Jungtinėse Amerikos Valstybėse: V. Adomavičius, 191 "L" Str. So. Boston, Mass.

J. Puškorius, 1837 Page Ave., Cleveland 12, Ohio.

S. Juzėnas, 14327 Lauder, Detroit 27, Mich. K. Krulikas, 160 Hendrix Str. Apt. 5, Brooklyn 7, N. Y.

A. Jurskis, 1313 W. Jerome Str., Philadelphia 40, Pa.

T U R I N Y S

Lietuvos Aukštieji Kursai — prof. J. Šimbliūnas

Lietuvos geodeziniais reikalais — prof. S. Dirmantas

Prof. Inž. Technologas Jurgis Čiurlys — prof. J. Šimoliūnas

Techninė literatūra okupuotoje Lietuvoje — prof. S. Kolupaila

East St. Louis lietuvių bažnyčia — J. E.

T. T. Ž. kartoteka — V. Vintartas

Mūsų mirusieji:

Prof. Dr. Inž. Vladas Jakovickas — J. Rūgis

Dipl. Inž. Valerijonas Drevinskas — K. Krulikas

Inž. P. Narutavičius — B. Garšva

Mes visuomenėje: Paminklinė lenta Regensburge — J. Rūgis

Ar esi tinkamas būti įmonės vadovu? — A. Didžiulis

Iš mūsų veiklos

Skaitytojų nuomonės

Redakcijos bei Administracijos pranešimai

Viršelyje

Lietuvių East St. Louis Bažnyčia — projekt. Archit. J. Mulokas

C O N T E N T S

The First Academical Institution at Kaunas, Lithuania

— prof. J. Šimoliūnas

The Problems of Geodetic Surveying in Lithuania —

prof. S. Dirmantas

Prof. Jurgis Čiurlys, Eng. of Technology —

prof. J. Šimoliūnas

Technical Literature in Soviet Occupied Lithuania —

prof. S. Kolupaila

Lithuanian Church of East St. Louis — J. E.

The Files of Lithuanian Dictionary of Technical

Terms — V. Vintartas

Necrologies:

Prof. Dr. Eng. Vladas Jakovickas — by J. Rūgis

Eng. Valerijonas Drevinskas — by K. Krulikas

Eng. P. Narutavičius — by B. Garšva

Our Part in Society: Lithuanian Memorial Plaque

at Regensburg — J. Rūgis

Are You Fit To Be a Manager? — A. Didžiulis

Our Activities

Cover:

Lithuanian Church of East St. Louis —

Arch. J. Mulokas

TECHNIKOS

Nr. 6 (43)

1956 m. Lapkritis — Gruodis

ŽODIS

*Mieiliems Technikos Žodžio Skaitytojams, Rėmėjams ir
Bičiuliams Naujųjų Metų proga siunčiame geriausius linkėjimus.
Technikos Žodžio Redakcija ir Administracija*

LIETUVOS AUKŠTIEJI KURSAI

1920. I. 27 — 1922. II. 16

(LIETUVOS PRONIVERSITETAS KAUNE)

Prof. J. Šimoliūnas, Racine, Wisc.

Po I-jo pasaulinio karo (1914—1918) pradant kurtis naujai Lietuvai, dar 1919 m. realiai iškilo aukštųjų mokslų suorganizavimo klausimas.

Valstybės atsikūrimo pradžioje (1918—1919) darbams organizuoti ir jiems vykdyti pasirodė didžiausias trūkumas specialistų visose plataus ir skubaus valstybinio masto darbų šakose.

Lietuvos jaunimo, baigusio vidurinį mokslą Voronežo Lietuvių Tremties Gimnazijoje ir kitur, o taip pat pradėjusio studijuoti rusų universitetuose, institutuose ir kitur, ir troškusio toliau mokintis, jau 1919 m. Lietuvoje buvo keli šimtai. Tas kiekis greit turėjo padidėti keleriopai. Tam jaunimui reikėjo duoti galimybę toliau mokytis ir tinkamai pasiruošti atsakingiems tėvynės atkūrimo darbams.

Tuo reikalu mūsų—seniau baigusių aukštuosius mokslus, jau praktiškai dirbusių ir prityrusių specialistų — buvo tartasi, posėdžiauta ir prieita išvados, kad sunkiose pokario aplinkybėse aukštųjų mokslų išplėti-

mą Lietuvoje reikia pradėti kukliai ir pasišventusiai, pradžiai įsteigiant Lietuvos Aukštuosius Kursus su įvairiais specialiais skyriais (fakultetais), būtent: Technikos, Medicinos, Matematikos—Gamtos, Teisių ir Humanitarinių mokslų, o Kursų palaikymui nutarta čia pat Kaune suorganizuoti Aukštųjų Mokslų Draugiją. Visa tai buvo sugalvota, kad išeitų kompaktiškai, ekonomiškai.

Kursų organizacinius darbus skubiai atlikus, 1920 m. sausio 27 d. įvyko jų iškilmingas atidarymas. Aušros Gimnazijos (vėliau Seimo) rūmuose, gausiai dalyvaujant visuomenės ir valdžios atstovams, tarp kurių buvo krėsle atneštas (kojų liga sirgęs) garbin-gasis mūsų lietuvių kalbos mokytojas ir mokslininkas Jonas Jablonskis (Kuršaitis), kuris, prezidijume sėdėdamas ir visų pagarbiai traktuojamas, iš susijaudinimo laiks nuo laiko ovacijų metu apsipildavo dėkingumo ašaromis.

Atidarymo iškilmės praėjo broliškumo, ryžto ir šviesiai Lietuvos ateičiai pasitikėjimo dvasioje. Visi atidarymo iškilmių daly-

viai buvo pagauti gero ūpo, nes matė ir jau-tė, kad drąsiai užsimoti Aukštieji Kursai yra atkuriamoje Lietuvoje pirmoji aukštųjų mokslų įstaiga — prouniversitetas, — pradžia plataus, rimto ir būtino žmonių švietimo. Todėl Kursų atidarymo proga kalbėtojai — lietuviai, lenkai, žydai ir kiti — karštai sveikino Kursų iniciatorius ir būsimojus dėstytojus, pasiryžėlius dirbti be atlyginimo, kad tik pradėjus mokslo ir mokymo darbą, ir linkėjo, kad atidaromi Kursai greit virstų garbingu Lietuvos Universitetu.

Tuo metu darbo buvo daug, o žmonių dirbti ir lėšų — labai maža. Sunkiai gaunamos lėšos ėjo krašto gynybai. Kursų mokomasis personalas ir studentai dirbo valstybinį darbą įstaigose, ir tik vakarais darbovosi Kursuose iki 12 val. nakties. Nuovargis pusalkių ir be butų žmonių buvo didelis (Kaune kareivinės ir butai, apie 1919 m. vidurį pasitraukus paskutiniam majoro Schurmann okupaciniam korpusui, liko kareivių užteršti, langai be stiklų, patalpų krosnys apardytos, trobesiai neremontuoti), bet jausmas, kad dirbi dėl savųjų, dėl mylimos tėvynės prikėlimo, jos gerovės ir garbės atstatymo, kėlė mūsų žmonių gerą ūpą, drąsą ir energiją. Tada nieko nebuvo negalim, bet visa kas nugalima ir padaroma vardan visų vienybės, vardan žmonių išsiilgtos taikios, ramios tėvynės Lietuvos.

Prie Aukštųjų Kursų įkūrimo ir Technikos Skyriaus (fakulteto) suorganizavimo darbų buvo išrinkta vadovybė, į kurią įėjo stat. inž. J. Šimoliūnas (Susisiekimo M-jos pirm. organizatorius), inž. mech. K. Vasiliauskas (Šviet. M-rio pirm. padėjęjas ir Susis. M-jos tarnautojas) ir inž. techn. J. Mašiotas (prieš karą buvęs Vilniaus Technikume dėstytojo ir inspektoriaus pareigose). Aukšt. Kursų Techn. Skyriaus vedėju (fakulteto dekanu) buvo J. Šimoliūnas, sekretorium — K. Vasiliauskas ir nariu — J. Mašiotas.

Technikos Skyriui (fakultetui) jie išdirbo mokslo planus, prisilaikydami gyvenimiškesnės dalykų sistemos, kuri studentams leidžia lengviau mokslus išėiti ir juos baigti, kaip tai buvo praktikuojama Rygos Politechnikos Institute (iki 1900 m. buv. "Technische Hochschule"), kur J. Šimoliūnas ir K. Vasiliauskas kartu mokėsi, buvo ir liko tos

dalykų sistemos šalininkais. Tą sistemą jie rekomendavo A. Kursų Tarybai įvesti ir visiems skyriams, kas ir buvo priimta.

Mokslo personalas Aukštųjų Kursų Techn. Skyriui buvo renkamas iš aukštuosius technikos mokslus baigusių inžinierių specialistų, su žymiu praktikos stažu ir palinkimu dirbti mokslo srityje.

Paskaitos privalėjo būti skaitomos lietuvių kalba. Su terminologija buvo labai didelių sunkumų visiems, bet ypač buvo sunku technikams, nes jų srityje buvo viskas nauja ir labai įvairu. Reikėjo krapštytis senovėje ir kalti naujus terminus, vadovaujantis dalykų esme, — daug naktų nemiegota, ruošiantis paskaitoms ir rašant knygas. Mokslų vystyme lietuvių kalba Nepriklausomos Lietuvos pradžioje (1919—1922, ypač vėliau iki 1927 m.) buvo didelių sunkumų, toliau jau palengvėjo, buvo apsiprasta. Dabar jau ginčijamasi dėl smulkmenų, stovint ant 1919—1922, 1922—1927 ir 1944 m. techn. terminologijai padėtų pamatų, kada visose technikos šakose pasirodė tiek rimtų mokslo veikalų su nusistovėjusia ir apvalyta terminologija.

Aukštųjų Kursų mokslo ir kitus bendrus reikalus tvarkė A. Kursų Taryba, kurios nariais buvo Skyrių vadovybių aktyvūs nariai, mokomojo personalo nariai (dalykų dėstytojai) ir Aukštųjų Mokslų Dr-jos pirm-kas. A. K. Taryba rinkosi A. K. Vadovą (rektorį), kuris su Skyrių (fakultetų) vedėjais sudarė A. K. Vadybą (senatą).

Kursų Skyriai tvarkėsi savarankiškai ir turėjo reikalingus poskyrius. Technikos Skyrius turėjo tris poskyrius: Statybos, Mechanikos ir Technologijos. Pirmaisiais ir antraisiais mokslo metais visi trys poskyriai bendrus mokslo dalykus turėjo išėiti kartu, sekančiais trejais metais — paskirai.

Aukštųjų Kursų Technikos Skyriaus pirmaisiais dėstytojais buvo:

1. J. Šimoliūnas — žemės darbai, statyba, keliai, uostai, masyviniai tiltai; jis taip pat buvo Techn. Skyriaus ir Aukšt. Kursų ūkvedžiu.
2. K. Vasiliauskas — mechanika, medžiagų atsparumas, statybinė statika.
3. Val. Verbickis — paįsyba, arch. formos, ventiliacija, šildymas.
4. Tadas Šulcas — techn. braižyba, garo

katilai, laivų statyba.

5. Z. Žemaitis — aukštoji matematika.

6. Vincas Čepinskis — fizika ir chemija.

7. Vabalas Gudaitis — psichotechnika. labor. tyrimai.

8. Jurgis Čiurlys — braižyba, mašinų detalės.

9. J. Mašiotas — technikinė atskaitomybė ir sąmatos.

Toliau buvo numatyti ir laukiami: St. Dirmantas — geodezija, Stasys Eidrigėvičius — cheminė technologija, Bened. Tomaševičius — elektrotechnika, Pranas Jodelė — statybinių medžiagų technologija, Jon. Šimkus — vandens ir kuro technologija, Mykolas Songaila — architektūra, Pl. Jankauskas — mechanika, Pr. Markūnas — gelžbetonis, Step. Kolupaila — hidrometrija, hidrologija ir hidraulika, Vyt. Mošinskis — metalų technologija, Silv. Grinkevičius — gelež. tiltai, Julius Gravrogkas — braižomoji geometrija, Ant. Gravrogkas — malūnai ir turbinos, Vikt. Biržiška — aukšt. matematika, Čechavičius — hidrotechnika, Bronius Prapuolenis ir Adolfas Glodenis — chemikai technologai.

Lektoriai ir studentai rimtai dirbo, darė gerą pažangą ir spėjo taip gerai užsirekomenduoti, kad jau 1921 metų gale visuomenėje ir valdžioje buvo plačiai kalbama, kad Aukštieji Kursai jau esą pribrendę virsti valdišku Lietuvos Universitetu. Aukšt. Kursams valdžios buvo patarta susirasti Kaune tinkamesnius Universitetui rūmus, juos skubiai atremontuoti ir pasiruošti Un-to atidarymo iškilimams 1922.II.16. Ir čia lanksčiam Techn. Skyriui teko daugiausiai pasidaruoti. Duonelaičio ir Mickevičiaus gatvių kampe stovėjo 2-jų aukštų mūro rūmai, prieš karą naujai pastatyti prekybos mokyklai. Tie rūmai turėjo salę, gana dideles klases patalpas, kurias pradžioje galima buvo panaudoti Un-to auditorijoms, o erdvius rūsius šiaip taip pritaikyti laboratorijoms. Prie rūmų buvo erdvus laisvas kiemas, už rytinio rūmų galo prie Mickevičiaus gatvės stovėjo mažaverčiai miestelėnų sklypai su senais trobesiais, kuriuos, Un-tui plečiantis, buvo galima pigiai prisipirkti.

Karo metu tų rūmų patalpos buvo užimtos vokiečių geležinkeliečių reikalams — čia talpinosi 8-ji gelež. direkcija su viršininku

pulk. Bayer. 1919 m. sausio 4 d. mūsų valdžiai persikėlus į Kauną, man, kaipėjusiam Susis. M-rio pareigas, greit teko susipažinti su pulk Bayer ir jo turėtomis patalpomis. Pavasariop su juo vedžiau pasitarimus dėl perdavimo mums skubiai reikalingų siaurųjų geležinkelių dirbtuvių su visais jų įrengimais, inventorium ir medžiagomis. Po laimingo dirbtuvių išgavimo, staiga vokiečiams direkcijos patalpas apleidžiant ir išsikeliant į Šiaulius, mano prietelius a. a. gen. Nagevičius Krašto Apsaugos M-rio vardu tą pat dieną gavo rūmų raktus į rankas ir buv. direkcijos patalpas užėmė Karo Sanitarijos Skyriui, išlaikydamas jas bemaž iki 1921 m. galo, kada M-rių Kabineto nutarimu man gerbiamas generolas turėjo užimtus rūmus Un-to naudai apleisti ir persikraustyti į mekesnes patalpas prie Karo Ligoninės Vytauto prospekte. Jis labai pyko, bet, pakvietus į Un-to atidarymo iškilmes, vėl buvo gražiai susitaikyta.

Sudarius rūmų planus pagal natūrą, sąmatas darbams ir atliktų darbų atskaitomybę, šie pagal vietą ir patalpas tinkamiausi Universitetui Kaune rūmai skubos keliu buvo atremontuoti. Čia daugiausiai teko pasidaruoti A. Kursų Techn. Skyriaus statybininkams inž. J. Šimoliūnui ir V. Verbickiui. Viskas buvo skirtam laikui užbaigta, valdžios atstovų su A. Kursų vadovybe apžiūrėta, užgirta ir priimta.

1922 m. vasario 16 d. išpuoštoje, visuomenės veikėjais, valdžios atstovais, Aukštųjų Kursų mokslo personalu ir jų klausytojais perpildytoje rūmų salėje Švietimo Ministeris prof. Juodakis iškilmingai paskelbė Lietuvos Universiteto atidarymą visų piliečių naudai ir laimei, išvardindamas fakultetus ir jiems vystyti branduolius.

Technikos Fakultetui vystyti buvo paskelbtas mokslo branduolys iš šio penkių profesorių sąstato:

1. Jonas Šimkus — chemikas,
2. Pranas Jodelė — technologas,
3. Jonas Šimoliūnas — statybininkas,
4. Kazys Vasiliauskas — mechanikas,
5. Platonas Jankauskas — susisiekimo ir mechanikos specialistas.

Technikos Fakulteto prof. J. Šimkus buvo pirmuoju Lietuvos Universiteto Rektorium, o prof. Pr. Jodelė — pirmuoju Tech-

nikos Fakulteto Dekanu.

Lietuvos Aukštųjų Kursų mokslo personalas su išigytomis mokslo priemonėmis Kursuose, dėka Aukštųjų Mokslų Dr-jai su garbingu pirmininku a. a. prof. Povilu Matulioniu ir entuziastais nariais, daugumoje tais pačiais Kursų dėstytojais, perėjo į atitinkamus L. Un-to Fakultetus toliau profesoriauti kartu su naujai čia pasireiškančiais

collegomis profesoriais, o Kursų klausytojai perėjo į atitinkamas Un-to studentų eiles toliau tęsti mokslus.

Tai va koku būdu, atsikuriant Nepriklausomai Lietuvai, buvo prieita prie įkūrimo mūsų garbingo Lietuvos Un-to Kaune nuo 1930 m. virtusio Vytauto Didžiojo Universitetu.

1956 m. rugsėjo 12 d.

LIETUVOS GEODEZINIAIS REIKALAIS

Prof. Stasys Dirmantas

Valstybei sėkmingai vesti, tautos ūkiui racionaliai tvarkyti, ypač žemės paviršiaus bei gelmių turtams tirti ir tvarkingai naudoti, — reikia nuodugniai ištirti krašto gamtą ir surinkti statistinius duomenis. Pirmoje eilėje tenka išmatuoti ir tinkamai atvaizduoti krašto teritoriją.

Bet kiek didesnės apimties žemės matavimo darbai paprastai nėra privataus pobūdžio. Mūsų sąlygomis juos vykde ir vykdys viešieji organai: vyriausybių ar savivaldybių, gi ypatingais atvejais, net tarptautinės organizacijos (Pabaltijo geodezinė dešimties valstybių konvencija).

Įvairūs krašto matavimai galės duoti visais atžvilgiais tinkamus rezultatus tik tada, kai jie bus reikiamai suplanuoti ir gerai vykdomi. Mokslas ir platus praktikos patyrimai tam duoda aiškius ir griežtus nurodymus. Įvairių žinybų bei įstaigų neretai dešimtmečiais vykdomi matavimai turi būti iš anksto apgalvoti, nuosekliai organizuoti ir paremti bendru geodeziniu pagrindu.

Topometrinių darbai, dėl jų didelės apimties ploto atžvilgiu, dėl paties darbo ir taikomų metodų savybių, — daugiau negu bet kurie kitos srities inžineriniai darbai turi būti racionaliai organizuojami, atidžiai koordinuojami, kruopščiai derinami ir skirstomi kategorijomis tikslumo ir vykdymo eilės atžvilgiu. Visu griežtumu ir be atodairos turi būti išlaikomas dėsnis: "vietinio pobūdžio, mažesnės apimties ir tikslumo darbas turi rištis ir remtis didesniu tikslumu iš anksto įvykdytu visą kraštą apimančiu

darbu". O tas savo keliu turi būti bent pririštas prie tarptautinės visą žemės rutulį apgaubiančios koordinatų sistemos.

Todėl pirm viso valstybės plote turi būti parūpintas geodezinis aukšto tikslumo **atramos taškų tinklas**. Jo elementai turi būti apskaičiuoti moderniam žemės elipsoide, **vienoje**, tinkamai parinktoje, tobuliausioje ir praktiškoje koordinatų sistemoje, **vienodai** orientuoti ir nuo **vieno**, tinkamai aukščiams nustatyto, **pagrindinio lygmens**. Tik tada:

- a visas sudėtingas įvairių matavimų kūrinys nesueizės,
- b kiekviena darbo dalis derinsis su darbu anksčiau ar vėliau kitame plote atliktu,
- c visuma derinsis su kaimynų ir tarptautinių mokslinių institucijų darbais,
- d matavimai duos **optimum** rezultatus,
- e darbų duomenys tiks įvairiausiems mokslo ir praktikos klausimams, sumanymams ir inžineriniams ar kitokiems projektams, kurie liečia kiek didesnę teritoriją,
- f nereikės bet kurį sumanymą kaskart iš naujo pradėti nuo brangokų ir ilgai užtrunkančių topometrinių ar net geodezinių tyrinėjimų,
- g kiekvienas naujai atliktas darbas savaime papildinės ir tankins atramos tinklą ir naujieji darbai eis vis pigyn.

Labai svarbu įpareigoti žinybas, įstaigas ir organizacijas, kad jų vykdomi matavimai būtų remiami ir rišami prie bendro atramos tinklo taškų, ir tuo būdu vystytų ir plėstų

ši tinklą bendram labui.

Didžiai svarbu, kad patys matavimų taškai, t. y. "matavimo ženklai," būtų įrengiami vietoje patvariausiu būdu, kad galėtų išsilaikyti galimai neribotą laiką ir iš anksto imtis priemonių, kad visgi ženklams nukentėjus, juos būtų galima atstatyti reikalingu tikslumu.

Matavimo darbai yra neišvengiami ir palyginamai nepigūs. Jie darosi tuo brangesni, kuo mažiau paisoma aukščiau nurodytų jiems organizuoti ir vykdyti pagrindinių dėsnių. Tauta negali leisti, kad tas pats rajonas pakartotinai, be jokio ryšio, kaskart iš naujo, kaskart nuo naujo laisvai ir nuo kitų nepriklausomai pasirinkto "pradinio" taško, kas keletą metų būtų matuojamas tai matininko, tai agronomo, tai kultūrtechniko, tai miškininko, tai žemės tvarkytojo, tai susisiekimo, tai kurios kitos specialybės inžinieriaus ar techniko, tai geologo, tai topografo, tai urbanisto... Visiems įvairių žinybų specialiams matavimams inžinierius geodezininkas turi iš anksto nutiesti bendrą pagrindą, kuris sujungtų visus darbus į vieningą, koordinuotą, be spragų, pasikartojimų ir nesiderinimų visumą. Tik tokia darbo organizacija atitiks kietam lėšų naudojimui taupumo dėsniui.

Kai aukščiau nusakytų dėsnių nesilaikoma, — brangiai kainavę įvairūs darbai nuostija bent 75% savo vertės, ir anksčiau ar vėliau juos teks dar kartą permatuoti. Dėl tos pačios priežasties neretai pasitaiko, kad pradėtų darbų neišsimoka net baigti. O įpusėję, bet nebaigti inžineriniai darbai — tai gryniausias nuostolis visuomenės ūkiui. Gi nesame tiek turtingi, kad galėtumėm elgtis taip lengvabūdiškai. Laikas jau ir Lietuvai susirūpinti, ir racionaliai bei ekonomiškai sutvarkyti šią valstybės veiklos sritį! Laikas jau nusikratyti dabartiniam technikos stoviui neatitinkančios rutinos, nuo kurios 1919 m. atsisakyti neturėjom laiko ir dar buvom nepajėgūs. Kartaus patyrimo pamokyti, specialistų prisiauginome; net minėti pagrindiniai darbai jau buvo įpusėję, bet **nebuvo sukurta racionali organizacija** šios srities darbų visumai vadovauti. Todėl toliau pasiūlau darbų programą ir jų vykdyimo organizaciją.

A. GEODEZINIŲ BEI KARTOGRAFINIŲ DARBŲ PROGRAMA.

I. Grynai geodeziniai darbai:

1. Pabaltijo Geodezinės Konvencijos atgaivinimas ir darbų išbaigimas.

2. Topometrijos bei kartografijos darbams bendro pagrindo užbaigimas:

a **Trianguliacija** I ir II eilės, ir su ja susiję astronominiai, žemės traukos ir magnetizmo matavimai,

b Ištinis III eilės trianguliacijos ir aukšto tikslumo **poligonometrijos** pakankamo tikslumo atramos taškų tinklas,

c Aukšto tikslumo **niveliacija** ir pakankamo tikslumo niveliacijos reperių tinklo krašte sudarymas.

II. Taikomieji matavimai (vykdo žinybos):

1. Valstybės sienų nužymėjimas vietoje ir dokumentų sudarymas (Užsienių R. M.).

2. Bet kieno žemių matavimas susijęs su nuosavybės teise (Teis., Ž. Ū. ir kit.).

3. Matavimai surišti su žemės eksploatacija miškų ir žemės ūkio reikalams (melioracijos, ūkininkavimo reforma, dirvožemio ir žemės rūšių nustatymas kadastrui, ir t. p.).

4. Miestų žemių atsienojimas, žemės reforma miestuose, miestų planavimas ir t. p.

5. Matavimai susisiekimo reikalams (sausumos ir vandens keliai, aerodromai, uostai).

6. Matavimai žemės gelmių turtams ir energijos šaltiniams tirti (Centr. Tyrimų Institutas, Mokslų Akademinė, Gamtos, Technologijos bei Statybos fakultetai, Pramonės departamentas ir privati iniciatyva).

III. Kartografiniai darbai:

1. Pagrindiniai **topometriniai** darbai pradinėi topografinėi medžiagai žemėlapiams surinkti (aerofototopografija, niveliavimai, teodolitinė, menzulinė ir kitos ištinės nuotraukos).

2. Bendro pobūdžio **pagrindiniai** krašto žemėlapiai:

a	Pamatinis žemėlapis	1:10 000 ar 1: 5 000.
b	Topografinis	„ 1:25 000 ir
1: 100 000 ir 1: 300 000.
c	Kabinetinis	„ 1: 500 000.
d	Tarptautinis	„ 1: 1 000 000.
e	Bazinis	„ 1: 500 000 ir
1: 2 000 000 ir 1: 5 000 000

3. **Specialūs** žemėlapiai, planai, atlasai ir t. p. (demografiniai, etnografiniai, administraciniai, geologiniai, dirvožemių, meteorologiniai, fenologiniai, įvairūs statistiniai, istoriniai, hidrografiniai, miškų, durpynų, augmenijos ir kitiems klausimams žemės paviršiuje).

4. Ne savo krašto žemėlapiai ir atlasai (pav. mokykloms ir eksportui).

B. GEODEZINIŲ bei KARTOGRAFINIŲ DARBŲ ORGANIZACIJA.

Paminėtiems darbams įvykdyti reikia: specialistų, lėšų, tinkamos organizacijos. Specialistų — geodezininkų, astronomų, topografų, aerofotogrametrijos žinovų jau esame kiek prisiauginę. Kartografų kaip ir neturime, nes šioji sritis buvo kitiems užleista, — net mokyklinius atlasus bei žemėlapius mums paruošdavo ar atspausdindavo užsienis (vokiečiai ir latviai). Taip pat ne daug teturime ir poligrafijos pramonės žinovų. Lėšų reikia lauko stebėjimams, skaičiavimo ir braižymo darbams, instrumentams, aparatams, spausdinimo mašinoms bei medžiagai. Netolima praeitis rodo, kad šiems reikalams lėšų užtekdavo. Daugiausia buvo apleista **organizacijos** sritis, nors tam nereikėjo nei naujų specialistų, nei papildomų lėšų. Atvirkščiai, gerai suorganizavus, galutinėje sąskaitoje būtų sutaupyta lėšų. Ties šiuo klausimu sustosiu plačiau.

1919 m. išlaisvintoje Lietuvoje didžiųjų kaimyninių valstybių pavyzdžiu nueita rutinos ir inercijos keliu. Moderniųjų pavyzdžių neieškota. Nagrinėjama sritis atsidadė karo žinyboje, nors vykdytojų dauguma nebuvo kariai. Kitos ministerijos šiais klausimais tinkamo susirūpinimo neparodė. Tas faktas, kad darbų vykdytoju buvo Krašto Apsaugos Min-jos Vyr. Štabas, pradžioje davė tam tikrų plusų, bet dėl to paties, okupantams užėjus, kraštas smarkiai nukentėjo: visi Karo Topografijos Skyriaus darbai, instrumentai, matavimų žurnalai ir kiti duomenys, nuotraukų originalai, klišės, litografiniai akmenys ir visa žemėlapių atsarga, — buvo atimti pirmomis okupacijos dienomis. Tik garsioji "Dujų" laboratorija teko universitetui, nes skaitėsi, kad ji yra ne kariuomenės, bet Krašto Apsaugos Min-jos. Kai dariau žygius perimti universitetan mūsų

karo aviacijos buvusius brangius šveicarų firmos fotogrametrijos aparatus, tas nepavyko. Neigiamo atsakymo motyvas: "**kariuomenės turtas**". Tenka abejoti, ar būtų tikslu atstatysimoje Lietuvoje tuo pačiu klausimu eiti senu keliu. Yra daug pavyzdžių, ypač po pirmojo pasaulinio karo, kad valstybinius geokartografinius darbus vykdė ne kariniai štabai, kaip tas buvo įprasta Pričkaus, Katrės II ir Napoleono laikais. Šioje srityje padėtis labai pasikeitė ir keičiasi. Dabar vietoje vieno kito slapto žemėlapių štabui, jų reikalinga šimtai tūkstančių, ir ne tik kariams karo metu, bet ir šiaip piliečiams taikos metu. Reikalinga lygiai tiek, kaip ir laikraščiai, paštas, automobiliai... Darbų vykdymas gali ir turi būti pavestas tiesiogiai užinteresuotoms žinyboms. Bet svarbu ir čia nusileisti negalima, kad būtų įvykdytas principas: "**Geodeziniam ir kartografiniam darbams valstybėje vadovauja viena centrinė įstaiga**". Siūlyčiau ją pavadinti "Geodezinė Taryba" ar "Geodezinis Institutas", kurio būtų tokia programa ir kompetencija.

C. LIETUVOS GEODEZINIS INSTITUTAS (L. G. I).

1. Yra vyriausias organas geodeziniam, ir su jais susijusiems astronominiams, geofiziniams bei kartografiniam darbams valstybėje organizuoti, vykdyti ir vadovauti.

2. L. G. I. reiškia iniciatyvą visose geodezinės veiklos srityse.

3. L. G. I. atsako už bendrą krašto geodezinio aptarnavimo stovį.

4. Siūlo bendrą valstybei geodezių darbų planą ir organizacijos schemą.

5. Ruošia reikalingų įstatymų projektus ir nustato bendrus matavimams bei kartografijos darbams nuostatus.

6. Atstovauja valstybei tarptautinėse geodezijos ir geofizikos organizacijose.

7. L. G. I. pats vykdo:

a geodezinius ir kitus darbus, išeinančius iš valstybės išpareigojimų (konvencijos, sienų nužymėjimus ir t. p.),

b parūpina visoms krašto nuotraukoms bendrą pagrindą (I ir II eilės trianguliacijos, aukšto tikslumo poligonometrija, niveliacija ir t. p.).

8. L. G. I. vadovauja ir prižiūri kitų įstaigų vykdomus krašte matavimus:

a nustato vykdytiniams darbams mastelius, darbo metodus ir tikslumus, instrumentų ir matavimo ženklų tipus, sutartus ženklus planams,

b tvirtina įvairių žinybų ir šiaip stambesniems darbams technines matavimo instrukcijas.

9. L. G. I. renka, saugo, derina ir naudoja krašto geodezinę ir kartografinę medžiagą.

10. L. G. I. parūpina, saugo ir naudoja kiek tik galima tikslesnius laboratorinio metro egz., ir tiria bei tikrina savo ir kitų įstaigų geodezinius įrankius, juos gamina bei taiso savo laboratorijoje.

11. L. G. I. savo metraštyje be kito ko skelbia atramos tinklo taškų koordinacijų katalogus.

12. Prie L. G. Instituto veikia patariamašai organas — „Geodezinis Komitetas“, kurį sudaro atstovai: Mokslo Akademijos — 1, matavimus vykdančių žinybų ir stambesnių įstaigų — 3 ar 4, aukštųjų mokyklų atitinkamų fakultetų — 4 ar 5, specialybei artimesnių profesinių sąjungų (inž. ar arch., matin. ir kultūrt.), kooptuoti, pasižymėję šios srities žinovai.

13. L. G. I., kaip vyriausias savo srityje centrinis organas, priklauso ministerių pirmininkui ir veikia savarankiai.

PROF. INŽ. TECHNOLOGAS JURGIS ČIURLYS

(75 metų amžiaus jo prasmingo gyvenimo sukakties proga).

Prof. J. Šimoliūnas, Racine, Wisc.

Didžiai gerbiamas mūsų Kolega, prof. dipl. technologijos inž. Jurgis Čiurlys gimė 1881. I. 22 Jotkonių k., Kupiškio vl., Panevėžio aps. Mokėsi Virbališkių prad. mokykloje ir baigė Šiaulių gimnaziją sidabro medaliu (1892—1900). Čia lietuvių mokinių tarpe jis turėjo draugų, kaip Vladas Lovmianskis, Ant. Gravrogkas, Stepas Kairys ir kiti. Pažino ir stud. Augustiną Janulaitį, kuris iš užsienio slaptai parūpindavo draustų lietuviškų raštų, gimnazistų mielai skaitomų slap-tame ratelyje, kuriam priklausė ir J. Čiurlys. Jis mokėsi lietuvių kalbos, gilinosi. Da-

lyvavo pirmoje viešoje, Šiauliuose lietuvių suruoštoje, gegužinėje, 1899 m. Ten susipažino su studentais ir kitais žinomesniais asmenimis. Kaip ir kiti lietuvybę palaiką jo draugai, lenkų buvo pravardžiuojamas litvo-manu.

J. Čiurlys, baigdamas gimnaziją, galvojo baigti aukštąjį technikos mokslą Rusijos sostinėje St. Peterburge (Petrapilyje), lietuviams patraukliame Technologijos Institute, bet, kaip ir kiti ūkininkaičiai, brangiam aukštajam mokslui eiti neturėjo lėšų. Pasiryžėliai patys turėjo užsidirbti pragyvenimui ir mokslui, pamokomis didžiūnų bei turčių vaikams. Gabiam Kolegai J. Čiurliui šioje srityje sekėsi neblogai. Jau 1900—1901 m. jis mokė vaikus Kurtuvėnų grafo Plater — Zibergo šeimoje, tuo būdu užsidirbdamas kelionei ir mokslo pradžiai Petrapily. Deja, laiko stoka ir nežinojimas sunkių konkursinių sąlygų stojant į Technologijos Institutą čia jį suklupdė. Tada jis stojo į Petrapilio U-to Matematikos Fakultetą, kad vėliau būtų lengviau pakliūti į Techn. Institutą. Petrapily, pasiremdamas gr. Plater — Zibergo vardu, pas didžiūnus (senat. Kuzminskį, b. Dorpatu U-to rekt. Budilovičių, gen. Citovičių ir kt.) nesunkiai gaudavo gerai apmokamų pamokų ir galėjo pragyventi bei moky-

tis. Žinoma, būdavo ir sunkesnių momentų, kada reikėjo ir pabadauti.

1901 m. gale prasidėjo studentų bruzdėjimas. Viena nelegaliame susirinkime ("schodkoj"), kuriame solidarizuodamas dalyvavo ir J. Čiurlys, jį pastebėjo sekliai. Universiteto teismo užakiniu sprendimu jis buvo vieniems metams pašalintas iš U-to ir policijos ištremtas iš Petrapilio. Grįžęs Lietuvon, 1902 m. vasarai susirado vaikų mokymo darbo viename dvare prie Šiaulių, o rudenį nuvykęs į Petrapilį, Techn. Institute labai gerai išlaikė konkursinius kvotimus, gaudamas iš 5 reikalaujamų dalykų po pažymį — 5, t. y. maksimalę pažymių sumą—25. Techn. Ins-to vadovybė formaliai studento priėmimui pareikalavo iš J. Čiurlio visų jo dokumentų iš U-to, iš kurių paaiškėjo, kad bauda — jo ištrėmimas vieniems metams — dar nesibaigė. Jo kvotimų neužskaitė ir Institutą nepriėmė. Tai buvo didelis smūgis!

Atsipeikėti ir darbo susirasti išvyko į Vilnių, kur buvo susitelkęs lietuvių šviesuolių būrelis, kur buvo ir jo draugų bei pažįstamų. Vilniuje gyveno: inž. Petras Vileišis — žinomas tiltų specialistas (statė tiltams pamatus tuomet nauju būdu, vartojant kesonus, kuriuose giliai vandenyje galima kasti pamatus, kaip sausumoje; jis turėjo nuosavas geležinių kesonų dirbtuves, kuriose dirbo vien lietuviai, kalbėdami tik lietuviškai, kas nemažai nustebino J. Čiurlį, kai jis turėjo progos tas dirbtuves aplankyti, su vykdomais darbais susipažinti); inž. brolis — dr. Vileišis ir kitas brolis — teisininkas Jonas Vileišis, kuris su teisin. Andriumi Bulota ir kitais buvo surašęs Petrapilio Lietuvių Studentų Draugijos (PLSD) įstatus, draudžiančius nariams vesti svetimtautes ir reikalaujančius darbuotis Lietuvoje; studentas techn. S. Kairys, dirbęs prie Vilniaus miesto elektros ir kanalizacijos tinklų įrengimo; stud. V. Lovmianskis; stud. gamt. V. Baronas — vabalninkietis; amž. stud. P. Gaidelionis — lietuvių kalbos žinovas; mokslininkas mišk. Pov. Matulionis, A. Smetona ir kiti, visi kartu sudarę lyg ir 12 lietuvių apaštalų Vilniuje. Jie čia atkūrė Šv. Mykolo liet. parapiją. Kolega J. Čiurlys per S. Kairį ir V. Lovmianskį su visais susipažino ir bendravo. Taip pat sėmėsi žinių, studi-

juodamas istorinį Tėvynės židinį — Vilnių, tąją daug gero ir blogo mačiusią amžinąją Lietuvos sostinę, rasdamas daug peno lietuviškai sielai sustiprinti. Vilniuje J. Čiurlys aiškiai pamatė, kad nutautėjusiems lietuviams atlietuvinti ir Tėvynei prikelti reikalinga nudurbti daug sumanaus, ištvermingo ir pasišventėliško darbo. Aukštuosius mokslus baigusiems vadovaujant to darbo daugiau nudirbama, žmonės tautos gyvybiniuose reikaluose lengviau susipranta ir dirba patriotiškai bei vieningai. Ir J. Čiurlys susirūpino savimi: jis nutarė vėl pamėginti įstoti į Techn. Institutą.

1904 m. rudenį nuvykęs Petrapilin, antru kart išlaiko kvotimus labai gerai. Pasgeraširdį savo kol. S. Kairį pasiskolina 50 rub. mokslapiniams ir tampa seniai svajotu studentu technologu. Mokslas Institute ėjo nauja tvarka — repeticijomis, kad studentai neturėtų laiko politikuoti. Skaitlingi grafiniai darbai turėjo būti atlikti griežtai nustatytais terminais. Mokslas sekėsi ir J. Čiurlys tikėjosi pirmąjį semestrą užbaigti geriausiais pažymiais, kad toliau gauti nuolatinę mėnesinę 30 rub. stipendiją. Bet ta jausta artima laimė dingo, kaip pavasario sniegas.

1904—05 metų nepopuliarus rusų su japonais ("kojekakų su makakais") karas jaudino platesnes žmonių mases, — valdžia turėjo sunkumų, darėsi nuolaidesnė. Tam karui prasidėjus 1904 m. pavasario gale, lietuviai atgavo spaudos laisvę. Prieš 1904 m. Kalėdas Petrapilį prasidėjo studentų bruzdėjimas ir darbininkų streikai keliant įvairius reikalavimus. Visa tai 1905 m. sausio 9 d. nuvedė popą Gaponą su didžiule žmonių minia prie rusų caro rūmų — Žimnij Dvorec, kur demonstrantus pasitiko šūviai ir buvo pralietas žmonių kraujas. Po to plėtėsi aukštųjų ir viduriniųjų mokyklų susirinkimai su protestų rezoliucijomis, darbininkų streikai su triukšmingais mitingais ir žmonių masinės demonstracijos gatvėse, reikalaujant daugiau laisvės, demokratijos, parlamento (dūmos) įsteigimo ir t. t. Šaly kilo netvarka. Aukštosios ir vidurinės mokyklos užsitarė (1905—06). Žmonėms nura minti caras 1905. X. 17 išleido manifestą, žadėdamas sušaukti parlamentą (dumą).

Lietuviai, ta Rusijos suirute pasinaudodami, 1905.XI.21—22 dienomis Vilniuje, kaip

Lietuvos sostinėje, sušaukė iš visų Lietuvos žemių atstovų Didįjį Vilniaus Seimą, kuris viešai parodė pirmąsias pastangas Lietuvos nepriklausomybei atkurti. Jame dalyvavo ir mūsų Kolega J. Čiurlys, kuriam žmonių laisvės ir politiniai reikalai rūpėjo jau gimnazijoje, o studentaujant Petrapilyje jis jais domėjosi dar daugiau ir rimčiau. Progų toje srityje pasireikšti netrūko.

1905 m. sausio mėn. Petrapilyje buvo 2 susirinkimai lietuvių opiais politiniais klausimais. Viename, aukštosioms mokykloms užsidarius ir studentams skirstantis iš Petrapilio į provincijas (tokia tada buvo laikoma ir Lietuva), nusistatyta reikalauti autonominės Lietuvos su sostine Vilniumi ir ta kryptimi veikti. Kitame, bendrame visos lietuvių kolonijos susirinkime, studentų draugijos (PLSD) atstovai, J. Čiurlys ir Tadas Šulcas, tuos studentų nusistatymus perteikė kitų 3-jų draugijų (Petrapilio Lietuvių ir Žemaičių Labdarybės D-ja—PLŽD, Petrapilio Lietuvių Šalpos D-ja — PLŠD; Petrapilio Lietuvių Mažturčių D-ja—PLMD) atstovams, atstovavusiems visus sluoksnius ir pažiūras. Toks studentų aiškus ir drąsus nusistatymas sukėlė karštus debatus, kuriuose gyvai dalyvavo ir akademikai kunigai — poetas Maironis ir Bučys, studentus palaikė darbininkas Vizbaras. 1906 m. rudenio aukštųjų mokyklų durims vėl atsidarė jau kitoje atmosferoje, studentai nebevaržomi šaukė susirinkimus, kurių priedangoje bet gi ruseno ir politiniai partiniai reikalai — aiškiai socialistiniai. Kaip šalininkas lietuvių socialistų gražių obalsių, tokių dviejuose dalyvavo ir J. Čiurlys, nes juose sutartinai reikėsi Rusijos, Estijos, Latvijos ir Lietuvos socialdemokratų bei žydų Bundas. Viename susirinkime kalbėdamas J. Čiurlys tarp kitko prasitarė, kad lietuvis darbininkas turi būti ne tik darbininkas, bet ir savo krašto kultūra besirūpinantis lietuvis. Ne vienas dalyvių sužiūro ir prašnibždėjo, kad tai "kvepia nacionalizmu".

J. Čiurlys buvo veiklus PLSD narys. Šioje slaptoje lietuvių studentų draugijoje jis ėjo įvairias pareigas, nesykį būdamas jos pirmininku, visados uoliai dirbdamas, ypač d-jos metinių koncertų—balių rengimo metu, kada kolektyvui, labiausiai, jo valdybos nariams, reikėdavo gerai pasitempti, kad

viskas išeitų prašmatniau ir pelningiau, nes tuo būdu d-jai įplaukdavo keletas šimtų rublių, labai reikalingų studentų savišalpai ir veiklai. Tie baliai būdavo rengiami legalios PLŽD-jos vardu. Lietuvių dvasiai žadinti buvo ruošiami ir sceniniai veikalai. Jautriomis ir skambiomis mūsų dainomis padėdavo ir solistai bei chorai, vadovaujami muzikų—Č. Sasnausko ir M. Petrausko. PLSD nariai dalinosi į LSDP (Lietuvių Socialistų Demokratų Partijos) ir LDP (Lietuvių Demokratų Partijos) šalininkus. Pirmiesiems vadovavo S. Kairys, o antriesiems — A. Smetona: abu buvo žymūs ir nuoseklūs vadai. Koncertų—balių gautą gryną pelną abi grupės dalinosi lygiomis ir naudojo savo reikalams savo nuožiūra.

Aš, kaip dipl. stat. inžinierius, baigęs aukštąjį mokslą Rygos Politechnikos Institute (1900—09), išnaudodamas pertraukas (1903 ir 1905—06 metais) buvau nuvykęs į Petrapilį, kur firmoje Weiss & Freytag dirbau gelžbetonio statybos srityje. Per stud. T. Šulcą susipažinau su stud. J. Čiurliu. Jį greitai supratau, pamėgau ir po šia diena laikau vienu iš geriausiai sugyvenamų Kolegų visokiose aplinkybėse. Dar nesusipažinę kartu dalyvavome D. Vilniaus Seime. Jau kaip geri draugai kartu buvome 1917 m. Lietuvių Seime, Petrapilyje. Pirmajam pasaul. karui baigiantis, abu — aš iš Suomijos, jis iš pietų Rusijos — skubėjome Lietuvon. 1918 m. vasarą susitikome Vilniuje, kur rādome kol. T. Šulcą ir mažą būrelį kitų inžinierių. Kartu tarėmės susibūrti krūvon, pergaltoti skubius ir gausius techninius bei būtiniausius ir galimus organizacinius darbus, kad pradėti koordinuotai dirbti Lietuvos atkūrimui. Tam buvo reikalingas techninių pajėgų centras iš inžinierių. Steigiamajame susirinkime naują organizaciją pagal laiko dvasią nutarta pavadinti Lietuvos Technikų Draugija (LTD). Jos pirmojon valdybon išrinkti kolegos: inž. techn. J. Mašiotas (buv. Vilniaus Techn. M-los dėstytojas ir inspekt., Vilniaus reikalų žinovas) — pirmininku, inž. stat. J. Šimoliūnas (darbų prakt., prityręs organorius) — vicepirm., inž. mech. K. Vasiliauskas (kalbos žinovas, pedantas, išradėjas) — sekret., nariais — inž. techn. J. Čiurlys ir inž. mech. T. Šulcas (abu geri specialistai, rimti ir įtakingi visuomeninkai). Bu-

vo paruošti ir priimti draugijos įstatai. Draugija buvo spiritus movens Lietuvos techniniams darbams ir mokslui vystyti. Jos nariai buvo Lietuvos Aukštųjų Kursų Techn. Skyriaus steigėjais ir dėstytojais (1920—22), Lietuvos U-to (vėliau VDU) Techn. Fakulteto organizatoriais ir vystytojais. LTD nariai organizavo Susisiekimo Ministeriją ir vadovavo jos darbams, buvo techninių pajėgų šaltinių ir kitoms, kaip Krašto Apsaugos, Vidaus reikalų, Prekybos ir Pramonės, ministerijoms.

1924 m. J. Čiurlys, kaip tuometinis LTD sekretorius, įdėjo daug darbo ruošiant Lietuvos Inžinierių Konferenciją, kurios tikslas buvo peržvelgti ir įvertinti nuveiktus darbus bei nustatyti gaires tolimesnei veiklai. Joje buvo rasta reikalo LTD pavadinti platesnės sąvokos vardu — Lietuvos Inžinierių Sąjunga (LIS), kuri, savo apimtimi jau žymiai padidėjusi, nuo 1936 m. vadinta Lietuvos Inž. ir Arch. S-ga (LIAS).

1938 m. Lietuvos Nepriklausomybės sukaktuviniam 20-mečiui atžymėti Liet. Inž. ir Arch. S-gos ta proga sušaukto Lietuvos Inžinierių Kongreso organizaciniame komite- te vėl nemažai pasidarbavo to k-to vicepirmininkas J. Čiurlys. (Žiūr. š. m. TŽ nr. 1).

Ir taip daugelyje didelių darbų, ypač Susis. M-jos, kur jis 1918. XII. 3 pradėjęs savo tarnybą, perėjo visus laiptus iki vyriausio Geležinkelių Direktoriaus vietos 1941 m. liepos mėn., kada, vokiečiams užėjus, kartu su laikinąja Lietuvos vyriausybe nutraukė savo pareigas, J. Čiurlys, ar tai planuojant, ar tai vykdant, ar vykdymą kontroliuojant, ar įvykdytus darbus priimant, visur dalyvavo, nuoširdžiai gelbėdamas kuo tik galėjo. Taip pat daug ir nuoširdžiai jis dirbo: V. D. U-to Techn. Fakultete, visais laikais draugijose Lietuvoje, tremtyje Europoje ir išėivijoje, čia JAV-se. Kartu su juo dirbome Baltijos U-te, Hamburg-Pinneberge, kur jis buvo Technologijos Fakulteto dekanu, o man teko būti Architektūros — Inžinerijos Fakulteto vicedekanu. Prof. J. Čiurlys bendradarbiavo ir tebebendradarbiauja techniniuose žurnaluose ir yra parašęs keletą techninių knygų. Čia, JAV-se, jis profesoriavo College Port Wayne, Ind.

Mūsų Kolega J. Čiurlys — kuklus, švelnaus būdo, didelio takto žmogus, ryžtingas, veiklus ir ištvermingas: jis yra ir liks visų mylimas, visur visų gerbiamas.

PROF. J. ČIURLIO VEIKLOS REIKŠMINGOS DATOS.

Petrapilio technologijos institutą baigė 1913 m. 1913—14 m. dirbo Vilniuje prie kanalizacijos darbų. Pirmajam pas. karui prasidėjus buvo mobilizuotas ir paskirtas į Tulos ginklų dirbtuves. Ten buvo lietuvių tremtinių komiteto nariu ir pirmininku.

1918 m. grįžo į Vilnių, kur buvo susisiekimo ministerijos techninės tarybos nariu, vėliau valdininku ypatingiems reikalams. Vilnių bolševikams užplūstant, 1919 m. sausio 13 d. atstovavo susisiekimo ministerijai, paskiau kurį laiką dėstė fiziką lietuvių gimnazijoje Vilniuje. Nuo 1919 m. geguž. mėn. buvo paskirtas Kauno geležinkelių dirbtuvių viršininku. 1922 m. kovo 27 d. buvo komanduotas Maskvon, kaip techninės komisijos pirmininkas, geležinkelių susisiekimo priemonėms, taikos sutartimi Lietuvai priklausančioms, priimti ir Lietuvon pristatyti. Nuo 1927 m. traukos tarnybos viršininko padėjėjas, nuo 1928 m. eina tos tarnybos viršininko pareigas, nuo 1930 m. mašinų direkcijos direktorius, nuo 1934 m. susisiekimo min-jos inžinierių tarybos pirmininkas, nuo 1935 m. vyr. geležinkelių direktorius, nuo 1936 m. Lietuvos energijos komiteto pirm-kas, nuo 1938 m. susisiekimo min-jos vyr. inspektorius. 1940 m. buvo bolševikų valdžios įsakytas eiti vyr. direktoriaus pareigas, o bolševikams geležinkelius perėmus, atsisakė visų pareigų susisiekimo min-joje.

Nuo 1922 m. L. U-to technikos fakulteto vyr. asistentas, nuo 1925 m. docentas. Dėstė mašinų elementus, vėliau ir keliamąsias mašinas ir bendrąją mašinų teoriją. Nuo 1942 m. iki 1944 m. V. D. Un-te e. o. profesorius.

1945—46 m. prisidėjo prie Pabaltijo universiteto Hamberge — Pinneberge organizavimo. 1946—47 m. čia skaitė mašinų elementų ir keliamųjų mašinų paskaitas, nuo 1947 m. buvo to un-to mechanikos fakulteto dekanu. 1947 m. išvyko į JAV, kur nuo 1948 m. iki 1950 m. dėstė technikos mokykloje Fort Wayne, Ind. Nuolatinis profesorius ir inžinierių dr-jos narys. Parašė eilę straipsnių iš savo specialybės srities: "Sąsiekoje" 1927—28 m., "Technikoje" 1928 m., "Technikoje ir Ūkyje" 1933—36 m. Paruošė hektografu išleistus vadovėlius: Mašinų detalės 1924—25 m., Keliamosios mašinos 1932 m., Mašinų teorija 1940 m. (dvi dalys).

TECHNINĖ LITERATŪRA OKUPUOTOJE LIETUVOJE

Prof. Steponas Kolupaila, Notre Dame.

Po to, kai buvo likviduotas kruvinasis diktatorius ir išniekinta to super-genijaus praeitis, žiaurus gyvenimas mūsų kankinamoje Tėvynėje šiek tiek atkuto: grįžta kaliniai iš Vorkutų ir Kolymų, gauname daugiau patikimų žinių apie mūsų tėvus ir brolius. Kartais mus pasiekia rimtos knygos ir žurnalai, nebe propagandinė makulatūra. Iš jų puslapių matome, ką veikia mūsų žmonės, džiaugiamės, kad jie dar gyvi ir gali dirbti, suprantame, kokiose sunkiose moralinėse sąlygose jie gyvena...

Kaune, b. Žemės Banko rūmuose, veikia Politechnikos Institutas. 1955 metais išleistas jo metrašio IV tomas: Kauno Politechnikos Instituto Darbai, 298 psl., tiražas 1000 egz. Jame tilpo 32 autorių 28 straipsniai. Pradžioje eina 6 cheminės technologijos darbai, liečią daugiausia spirito gamybą. Jų autoriai: A. Purėnas, R. Baltrušis, J. Janickis. A. Prokopčikas, J. Venskevičius, J. Bernatoniš, J. Ciparis. Toliau J. Vidmantas, G. Žitkutė ir P. Karbauskas rašo apie kai kurių Lietuvos durpynų matavimus, A. Novodvorskis apie anglinių plienų nemetalinių įtarpų nustatymą ir apie konstrukcinio plieno patvarumą aukštose temperatūrose, A. Matukonis ir B. Martinėnas apie kaprono savybių pakitimą, L. Gastila apie elektrinį suvirinimą, K. Vasiliauskas apie įvairių skerspjūvių sijos įlinkius, J. Macevičius ir J. Žilevičius apie Lietuvos upių maksimalinius pavasario potvynio debitus, M. Lasinskas apie Lietuvos mažųjų upių energetinius rodiklius, V. Vainauskas apie grafinės fototrianguliacijos tikslumą, A. Rimkus apie turbinų spiralinių kamerų skaičiavimą. Fizikos srities 3 straipsnių autoriai: K. Baršauskas, J. Trimonis, P. Tamutis ir E. Vaineikis. Tris elektrotechnikos straipsnius parašė J. Stanaitis, A. Dapkevičius ir V. Zgirskis. S. Sčėsnulevičius rašo apie statybinius skiedinius, A. Spelskis apie Lietuvos sodybinį išplanavimą, K. Šešelgis apie Lietuvos kaimo mokyklų statybą, J. Baršauskas apie gyvenamųjų namų statybą kolchozuose. Po kiekvieno straipsnio duota santrauka rusų kalba, išskyrus A. Žukausko straipsnį iš termodinamikos srities, kuris paskelbtas rusi-

kai, ir pridėta lietuviška santrauka. Po daugeliu straipsnių nurodyta literatūra, deja, vienašališka. Iš 209 šaltinių — 141 rusiškas (67,5%), 17 lietuviškų, kurių 4 nespausdinti, 27 angliški (chemikų ir fizikų straipsniuose), 17 vokiškų, 4 prancūziški, 2 čekiški ir 1 lenkiškas. Čia yra tikras, perfrazuojant bolševikų propagandos žodžius, "keliaklupščiaavimas" prieš "priešakinę mokslo pažangą..."

Straipsniai rimti, gerai iliustruoti, kai kurie gali būti įdomūs specialistams. Jei jie ir nėra ypatingi, galima tai pateisinti. Atsimename, kaip buvo sunku "smetoniniais" laikais pririnkti gerų darbų "Technikai". Neteko matyti ankstyvesnių "Darbų" tomų. Šis tomas daro teigiamą įspūdį tuo, kad atstovaujamos įvairios technikos šakos, dalyvauja daug jaunų pajėgų. Žmonės dirba ir rašo, straipsniai praeina per visokias cenzūras. Kiek sunkus azijatų slėgimas, matyti kad ir iš to, jog ligi šiol veikia garsus Berijos įsakymas neminėti vardų ir darbų tų žmonių, kurie pateko į "liaudies priešų" sąrašus: skaitytojas, lyg strausas, paslėpęs galvą po sparnu, neprivalo žinoti, kad tie žmonės kada nors egzistavo. Laisvas pasaulis juokiasi, kai "Didžiosios Sovietų Enciklopedijos" leidėjai siunčia vis naujus lapelius seniems puslapiams pakeisti. Beriją jau užlipdė Beringo jūra, bet Berijos idiotiški papročiai dar tebegalioja. J. Macevičius savo rimtoje studijoje tęsia S. Kolupailos ir L. Bajorūno darbą, mini jų anonimines formules, bet neturi teisės nurodyti tų darbų literatūros sąrašė. Kitos moralės šalyje panašus elgesys būtų pavadintas plagijatu. Suprantama, negalime kaltinti autorių, tik jų engėjus.

Įdomu matyti literatūros sąrašuose, kad Rusijoje buvo išleisti Lietuvos hidrometriai metraščiai: 1933 — 1944, 1945 ir 1946 metų. Būtų malonu, jei leidėjai atsiųstų mums tuos metraščius, kad ir propagandos "už grįžimą į tėvynę" sumetimais.

Vertas dėmesio M. Lasinsko straipsnis apie mažųjų upių vėdėns jėgą. Palyginami du energetiniai rodikliai: lyginamasis galinumas kW/km upės ilgio ir hidroenergeti-

nis modulis kW/km² baseino ploto. Įvairioms upėms paruoštos tų rodiklių diagramos. Naudotasi Gudijos pavyzdžiu.

Kitas leidinys — L. Mokslų Akademijos Melioracijos Instituto Darbai. I tomas išleistas Vilniuje 1955 metais, 500 egz., 166 psl. Jį sudaro šie straipsniai:

J. Čeičys — nusausinimo sistemų rekonstrukcija siekiant sustambinti dirbamuosius sklypus,

J. Gražys — Nemuno žemupio nusausinimo tinklo rekonstrukcija,

M. Kosčiauskas — Nuotakio modulis drenažo rinktuvams projektuoti,

P. Sklėrius — Pievų pagerinimas nusausintose žemėse,

J. Macevičius ir A. Poška — Vegetacijos periodo maksimalinio debito nustatymas nusausinimo kanalams,

M. Kosčiauskas — Mastelio geodeziniam planams parinkimas.

Po kiekvieno straipsnio duota santrauka rusų kalba ir panaudotos literatūros šaltiniai: 33 rusų darbai, 17 lietuvių, kurių 6 rankraščiai, ir 3 latvių. Ir čia taikytas Berijos įstatymas! Turinys įdomus, bet lietuvių kalboje jaučiama rusų sintaksės įtaka.

Populiarioje serijoje — "Pažinkime Lietuvą" — išėjo K. Bieliuko knygutė "Lietuvos TSR ežerai", Vilnius 1956, 50 psl. Be smulkučio žemėlapių ir kelių diagramų mūsų krašto, autoriaus žodžiais, brangakmenims pavaizduoti, teduotos trys pilkutės nudėvėtos fotografijos. Knygutėje tik paminėti nauji ežerų tyrinėjimai, tačiau literatūros sąrašė visi jie pažymėti kaip rankraščiai, lygiai kaip ir Lietuvos ežerų katalogas. Maty-

ti, cenzūra neleidžia skelbti strateginių paslapčių. Drūkšių ež. didžiausias gylis nurodytas 32 m, kai seniau buvo žinomas 23 m: nežinia, ar tai spaudos klaida, ar tikslesnis matavimas?

Kita knygutė — J. Sadūno "Nemunu", Vilnius 1954, 91 psl. Rašoma "Iš kelionės įspūdžių", tačiau geriau tiktų — "Iš politruko inspekcijos įspūdžių", arba "Rojus, žiūrint per ružavus akinius". Toje knygutėje nieko nėra apie Nemuną. Visur vien: Artekas, Boržomas, Stalinas, Kozlovas, Benediktovas, Tiškinas, Fedotovas, Jukums, Tiavkinas, Karpovičius, Timofejevas, Čarnas, Talbuchinas, Tolstojus, Ždanovas, Vlasovas, Čerpickis, Rogovskis, Kačalovaitė... Pasitaiko ir lietuvių vardų, kaip Poderis, Kirklys, Kulbis, Cvirka, Guzevičius, Muckienė, ir dar "buržuazinių kapitalistų" Guberis, Šragė, Bertmanas. Autorius, Nepriklausomos Lietuvos auklėtinis, nesigaili piktų žodžių "buržuazijai", kuri dvidešimt metų trimitavo apie Birštono kilpos prakasimą ir nieko nepadare: autorius neva nežino, jog toji "buržuazija" tikrai nieko nežadėjo daryti, bet "veikėjų" tyrinėjimai panaudoti dabartinių Sadūno samdytojų ir Lietuvos "išlaisvintojų". Gaila, Sadūnas pasiskubino išleisti savo knygutę nesulaukęs Stalino mirties. Ją nesunku būtų išversti į rusų kalbą ir pakeisti pavadinimą į, pvz.: "Prie Uralo", arba "Prie Irtyšo"...

Daug rimtesnė L. Mokslų Akademijos Geografijos Instituto rusų kalba knyga "Litovskaja SSR", 1955, tačiau tai jau ne techninė literatūra.

EAST ST. LOUIS LIETUVIŲ BAŽNYČIA

Iš šiaurės į pietus tekanti didžiausia J. A. V - bių upė Mississippi savo vaga sudaro natūralią geografinę ribą daugeliui valstijų. Ten, kur ribojasi Missuori ir Illinois valstijos, žemiau Missouri upės intako, ant jos krantų yra išaugę du dideli miestai: vakariniame — St. Louis (Missouri valst.), rytiniame — East St. Louis (Illinois valst.).

Susispietus didesniam lietuvių išeivių būriui East St. Louis mieste, 1895 m. buvo su-

organizuota R. kat. parapija, o 1897 m. pastatyta medinė bažnytėlė, kuri keliais atvejais buvo taisyta ir didinta, ir kurią 1943 m. kilęs gaisras sunaikino. Pamaldų reikalams 1945 m. buvo pastatytas rūsis, ant kurio, kun. dr. Ant. Deksnui klebonaujant, pagal arch. J. Muloko projektą išaugo graži, mūrinė, lietuviško stiliaus bažnyčia.

Šios bažnyčios architektūrą vystant, teko atsižvelgti į esamus pamatus ir labai kuk-

lias lėšas (pradžioje turėta \$40.000). Fasa-
de ant esamų pamatų buvo išvestas, lietu-
viškos varpinės stilių sekant, į viršų siaurė-
jantis bokštas su koplytstulpio formos vir-
šūne. Kurijos architektai dėl jiems nema-
tytos bokšto formos buvo užprotstavę, tik
kultūringo ir sumanaus kun. dr. A. Deksnio
dėka ir vyskupas buvo palenktas gerojon
pusėn.

Dėl lėšų stokos bokštas buvo galimai la-
biau žeminamas ir redukuotas iki to, kad
virš lubų tetilpo tik trys ankštai suspausti
dideli varpai, ir ventiliatorius bažnyčios vė-
dinimui. Varpams įrengtas automatinis
skambinimas.

Pagal bokšto formą ir durys buvo parink-
tos siaurėjančios. Jų pagaminimui irgi susi-
laukta sunkumų, nes iškrypta iš standarto —
vertikalinių linijų formos. Viena Milwau-
kee firma net ginčijosi, kad ji jau gyvuojan-
ti 150 metų, bet tokios formos durų dar ne-
stačiusi, ir pagamintos jos nesivarstysian-
čios, švelniai tariant, apsirikta projektuo-
jant. Buvo surasta kita dirbtuvė, kuri šias
"nematytas duris" pagamino, ir jos varstosi.
Jų ornamentikai panaudotos lietuviškų kry-
žių formos su Vytimi ir Amerikos ženklu.

Vertikalių šoninių sienų langų rėmams
buvo duotos Vyties kryžiaus formos, kurios
savo išvaizda panaikino vertikalias langų li-
nijas ir tuomi geriau pritapo prie pasviru-
sios bokšto sienos. Klebonui pageidaujant
daugiau lietuviškų ornamentų, oktagonali-
nė šoninių bokštelių sienoj iš tamsesnių
plytų buvo išmūryti stilizuoti Gedimino stul-
pai. Taip pat lietuviškais motyvais buvo
pagyvintos ir šoninės durys. Lietuviškais

ornamentais papuošti ir visi išorės kryžiai
bei lemos viduje.

Taupumo sumetimais lubos bažnyčios vi-
duje buvo paliktos medinės su lenktomis
elipsinėmis gegnėmis, tos pačios elipsinės
formos duotos ir raudonų plytų arkadoms
tarp navų. Visur matosi sveika konstruk-
cija, — sienos ir lubos paliktos netinkuotos,
kas sumažino statybos išlaidas, o bažnyčios
kompozicijai pridavė tyrumo ir naujumo.
Altoriaus sienoj esantis dūmtraukis buvo
apipavidalintas ištinkuotomis arkų nišomis.
Susidariusių arkų fone buvo atitinkamai su-
komponuotas altorius, su viduryje stovinčiu
Dzūkijos stiliaus mediniu kryžium. Apatinė
altoriaus dalis pagaminta iš marmuro ir pa-

puošta juodos geležies su bronzos dalelėmis lietuviškais kryžiais. Panašaus stiliaus prisilaikyta ir šoniniuose altoriuose bei kančių stotyse. Vienos langų pusės vitražuose buvo pavaizduotos pasaulyje žinomos Madonos, kitoje — lietuviškos Madonos. Viršutinėse langų dalyse pavaizduoti įvairūs lietuviški herbai ir ženklai.

Bažnyčios pastatą ir altorius suprojektavo arch. J. Mulokas, meninius medžio darbus atliko dail. P. Vėbras, skulptūros — skulpt. Kašuba. Vitražų darbus atliko prof. V. K. Jonynas. Su didele meile lietuviškai kultūrai visiems statybos darbams vadovavo "Mūro" b - vės vedėjas inž. arch. Jonas Stankus.

1956 m. rugsėjo mėn. bažnyčią šventinant, vyskupas A. R. Zuroweste ją prilygino "masterpiece". Pašventinime dalyvavo visa lietuviškoji East St. Louis kolonija ir apie 50 svetimtaučių kunigų. Vaisių metu

amerikiečių Kolumbo Vyčių pirmininkas iššaukė pasirodyti bažnyčios architektą su statytojais, ir jiems kėlė dideles ovacijas. Senatorius M. Price taip pat labai šilta įvertino šį lietuvių atliktą kultūrinį darbą. Vaisėse dalyvavęs Juozas Pilsudskis (gen. Pilsudskio giminė) pareiškė, kad šiuo savo darbu lietuviai dar labiau pakėlė savo prestižą kitataučių tarpe. Šį įvykį labai gražiai paminėjo ir vietinė amerikiečių spauda.

Visi šie laimėjimai lietuviškos architektūros įamžinimui buvo pasiekti dėka darnaus bendradarbiavimo tarp kūrėjų ir klebono, kurs jų pastangas ne tik įvertino, bet daug kur ir paskatino, duodamas labai vertingų sugestijų. Būtų malonu, kad nors dalį jo drąsos ir kultūros tokiuose darbuose parodytų ir kiti lietuviai kunigai, kurie yra vieninteliai žmonės išėivijoje, turį progas lietuviškos architektūros bruožus atskleisti pasauliui.

J. E.

TERMINOLOGIJOS KLAUSIMAIS

T. T. Ž K A R T O T E K A

Lietuviškų techninių terminų žodyno (T TŽ), tuo tarpu apie 1200 žodžių turinčiai, kartotekai yra naudojamos standartinio dydžio kortelės: 3 colių aukščio ir 5 colių pločio (7,6 x 12,7 mm), vienoje pusėje linijuotos, kitoje — ne. Tūkstantis tokių standaus popierio kortelių JAV-se kainuoja \$1. 1200 kortelių talpinanti, tam tikslui skirta, gražios išvaizdos ir patogi varstomu dangteliu, metalinė (4 x 5½ x 13 colių) dėžutė kainuoja \$3.50. Korteles ir dėžutę patartina įsigyti kiekvienam kolegai, kuris TTŽ reikalu domisi ir yra pasirengęs prie to svarbaus darbo prisidėti. Kortelės yra patogios tuo, kad jos telpa net į nedidelę marškinių kišenėlę. Jos tinka įvairioms asmeniškoms pastaboms pasižymėti. Turint jų kelias prie, ar vietoj. pastabų knygutės, jos kiekvieną progą primins apie tą didelį mūsų užsimotą ir, IV Suvažiavimo nutarimu, PLIAS rémuose vykdytiną darbą; primins namie ir darbe, kad reikia pasižymėti kiekvieną lietuviško atitiktens neturintį techninį terminą, kad reikia pagalvoti apie tokio atitiktens suradimą. Ir taip per keletą ar kelioliką mėnesių kiekvienas, tuo darbu besidomįs, galės pasi-

džiaugti nejučiomis daug nuveikęs bendram tikslui ir tautos labui.

Panašiu būdu yra atsiradusi ir jau turima TTŽ kartoteka, kuriai pluoštus (iki 330) kortelių yra patiekę net 7 kolegos. Netenka varžytis dėl to, jei kuriam svetimoms kalboms terminui nesurandamas abejotino tinkamumo, arba visai nesugalvojamas lietuviškas atitiktmuo. Tereikia juos tik prisiųsti T. Žodžiui, kuriam juos paskelbus, atsiras kiti kolegos, kurie žinos, ar sugalvos: "viens pradės, kits padės — daug sparčiau varys". Kiekvienu atveju visus terminus sugrupuos ir juos aptars specialybių komisijos, kurios netrukus bus sudarytos. Jos su savo pastabomis tuos terminus perduos vyriausiai žodynui rengti komisijai, kuri bus sudaryta kiek vėliau ir, su jon įeinančiais kalbininkais tars paskutinį žodį. Ir juo greičiau kolegos sukurs rinkti terminus, juo greičiau to paskutinio žodžio sulauksime. Po to beliks tik spaudos darbas.

Žodyno naudojimuisi palengvinti, jame turės būti bent 3 dalys: angliškai—lietuviška, vokiškai—lietuviška ir lietuviška — su terminų aptarimais, kurių gale būtų naudin-

ga ir anglišką bei vokišką atitikmenį pažymėti. Todėl ir kortelėse reikėtų terminus surašyti tomis kalbomis. Esamoje kartotekoje daugelis kortelių taip ir surašytos, galima, kad ne visos. Pradedant čia skelbti abejotino tinkamumo lietuviškus terminus iš kartotekos, derėtų pastebėti, kad T. Žodyje būtų netikslu tuo reikalu vesti diskusijas. Atrodo, pilnai pakaks skelbiant: netinkamus, abejotinus, nežinomus, bei — patikslintus, ar naujai siūlomus terminus.

Kartoteką peržiūrėjus, pirmiausiai teko atkreipti dėmesį į žodžius, kurie į ją pateko, turbūt, per neapsižiūrėjimą, nes jie nėra techniniai terminai. Čia jie išvardinami tik anglų kalboje: ulcer, ulnar hood (finger print), unemployment (išversta — bedarbė, o turi būti — nedarbas), unjustified, unabstracted(?), unpicturesque(?), unprecedented, vacancy, vagabond, validity, vein, vendor, victim, visitor, vital. Klausukais pažymėti klaidingai parašyti žodžiai, ko tikrai reikėtų išvengti. Toliau išvardinami, nors techniniuose išsireikimuose vartojami, bet daugiau bendrinei kalbai priklausą žodžiai: underground, unreliable, unseal, unstable, unyielding, up-stream, utilize, variable, variation, visibility, vision. Šių abiejų grupių žodžių kortelės atidėtinai į šalį, nes mums reikalingi tik grynai techniniai terminai, kurie vieni patys sudarys nemažos apimties leidinį, skaitant, kad žodynas bus trikalbis.

Sekantiems angliškiems terminams kortelėse įrašytų ir čia patiekiamų lietuviškų atitikmenų tinkamumu tenka abejoti (skliausteliuose nurodomas patikslinimas, arba naujas pasiūlymas):

unscrew — nušriubuoti (atsukti, išsukti);
valve disc — vožtuvo klapanas (iš vokiško "Klappe" paeiną rusiškas "klapan" reiškia tą patį vožtuvą; "disc" reiškia skridinį, atseit, turėtų būti — vožtuvo skridinys, bet mūsų, berods, jau buvo vartojama — vožtuvo lėkštelė);

valve location — vožtuvų sutvarkymas (atrodo, tiksliau — v. išdėstymas);

vapor — garas (teisingiau — garai, nes garas = steam);

vault — seifas (nelabai tikslu amerikoniško "vault" vietoje vartoti anglišką "safe", norint vienu žodžiu išreikšti nedegamą spintą, ar patalpą,— gal reikėtų pagalvoti apie nau-

jadarus, pav. pagal atvejį: pliendėžė, saugvietė, plg. — saugi vieta; kitos "vault" reikšmės čia neaptariamos).

veneer — farniras (liet. sakydavo — fanera, bet jau plačiai naudojom, ypač, lėktuvų bei sklaidytuvų statyboje, žodį — klijuotė, amer. verčiamą į — plywood; pastebėtina, kad "Liet. Kalbos Vadove" nelabai pagrįstai rusiška "klijonka" sulietuvinama į — klijuotę);

venetian blind — užuolaidos (ar ne tiksliau — juostinės užuolaidos?);

vibrator — vibruotojas (virpintojas);

volute — spiralė (įvija, o tokia "volute shell" galėtų būti išreikšta sudurtiniu žodžiu — įvija-kiautė).

Vienas kolega elektrikas, peržiūrėjęs TTŽ kartoteką, rado visą eilę jo nuomone nevykusių ar abejotinių elektrotechnikos terminų, kurių sąrašas čia ir patiekiamas, skliausteliuose pažymint abejotiną lietuvišką atitikmenį:

air spark gap (srovės lanko tarpas); arcing distance (pramušimo tarpas); flashover (pramušimas); electric arc (srovės lankas, voltos lankas); interrupter (išjungėjas); air break switch (jungėjas); disconnecting switch (skyrėjas); switch (jungtukas); lead covered cable (švino kabelis); oil filled cable (dujų kabelis); cut-out (trumpalaikis saugiklis); power fuse (užtęstinis saugiklis); kilowatt-hour meter (elektros skaitiklis); eddy currents (geležies srovės); luminaire (švietuvas); feeder (fideris); bus (šinos, šerdis); circular mil, CM (miliapvadas); conduit (izoliacinis vamzdis); duct (kabelio vamzdis); raceway (laidų vamzdis); metal clad switchgear (jungimo aparatūra metalinėje struktūroje); outdoor switchgear (išorinė jungimo aparatūra); motor slip (motoro slydimas); squirrel cage motor (sukamo lanko motoras); overcurrent (per didelė srovė); overvoltage (perįtempimas); sag (nudribimas); rotary condenser (sukiojamas kondensatorius); surge (banga).

V. Vintartas

Redakcijos pastaba. Paskutiniame PLIAS C. V-bos posėdyje buvo nutarta TTŽ organizavimo darbą pavesti kol. V. Vintartui, todėl nuo šiol visi susirašinėjimai TTŽ reikalu turėtų būti vedami jo adresu: 6547 So. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill.

MŪSU MIRUSIEJI

PROF. DR. INŽ. VLADAS JAKOVICKAS

1949 m. kovo 16 d. Oberammergau, Bavarijoje, staiga mirė dr. inž. Vladas Jakovicikas. Mirtis jį užklupo besiruošant emigruoti į JAV, ir dėl emigracinio įkarščio liko mažai pastebėta. Su jo mirtimi mūsų inžinierių šeima nustojo daug žadančio mokslininko ir žymaus profesoriaus, kuriam pilnai pasireikšti sukliudė karo audra ir ankstyva mirtis.

Vladas Jakovicikas gimė 1898 m. lapkričio 26 d. Virbalyje. Pirmasis pasaulinis karas jį nubloškė į Petrapilį, kur baigęs gimnaziją jis įstojo į Petrapilio elektrotechnikos institutą, bet jo nebaigė, nes jau 1918 m. grįžo į Lietuvą. Po poros metų atsiradus galimybei jis vyksta tęsti mokslus į Vokietiją. Pradžioje Dancige, o vėliau Berlyno aukštojoje technikos mokykloje, Charlottenburge, kur 1925 m. gauna elektros inžinieriaus diplomą.

Grįžęs Lietuvon jis pradeda mokslinį ir pedagoginį darbą. Pradžioje dirba vyr asistentu Gamtos — Matematikos Fakulteto fizikos katedroje, o vėliau Technikos Fakultete lektoriaus teisėmis dėsto elektros traukos kursą. 1933 m. Fakulteto Tarybos pritarimu vyksta vieniems metams mokslinėms studijoms pagilinti į Braunschweigo aukštosios įtampos institutą. 1935 m. jam pavedama skaityti teoretinės elektrotechnikos, o 1936 m. — elektrotechnikos pagrindų kursą. 1939 m. V. D. U-te apgina disertaciją

„Atbulų užsidegimų Marx'o lygintuvo kameroje atsiradimo klausimu“, įgydamas inžinerijos daktaro mokslinį laipsnį. Parašė habilitacijos darbą „Trifazinės srovės indukcijos motorų apskritimo diagramų palyginimo klausimu“. V. D. U-te jis dirba kaip lektorius, vėliau kaip docentas ir profesorius, ir pagaliau jam tenka eiti vice-rektoriaus pareigas. Greta savo pareigų Universitete, nuo 1927 m. iki 1943 m. buvo Aukštesniosios Technikos Mokyklos Kaune mokytoju, dėstė elektros mašinų ir elektros pramonėje ir ūkyje kursus.

Išleido vadovėlius: 1. Nuolatinės srovės elektros mašinų apskaičiavimas, 1931; 2. Kintamosios srovės; 3. Elektrotechnikos pagrindai. Parašė eilę straipsnių „Technikoje“ ir „Technikoje ir Ūkyje“, ir bendradarbiavo Lietuvos Enciklopedijoje.

Artėjant antrai bolševikų okupacijai, 1944 m. jis pasitraukia į Vokietiją ir apsigyvena Regensburge. Čia jis yra man būdingai išsireiškęs: „geriau būti laisvoje demokratinėje Amerikoje universiteto sargu, negu bolševikinėje santvarkoje universiteto rektoriumi“. Veikliai įsijungia į lietuvių kolonijos gyvenimą, dėsto susiorganizavusioje lietuvių gimnazijoje, organizuoja elektrotechnikų ir amatininkų kursus, padeda technikiniuose klausimuose vietos komitetui. Vėliau pereina dirbti į Amerikos karines įstaigas, nuo 1946 m., Oberammergau, dėsto JAV karių kursuose rusų kalbą, skaito paskaitas iš Lietuvos istorijos ir apie sovietų žiaurumus Lietuvoje.

Dr. inž. V. Jakovicikas mūsų inžinierių paruošime ir išmokslinime daug nusipelnė. Man pačiam teko kartu su juo ketverius metus dirbti Aukštesniojoje Technikos Mokykloje, Kaune. Pažinau jį kaip gilių žinių, plataus ir sistemingo galvojimo mokslininką ir dėstytoją. Jis mokėjo įsigilinti į kiekvieno klausimo esmę, tiksliai ir sistemingai išdėstyti, ir išaiškinti teoretiniai — moksliniai ir praktiniai. Atidžiai sekė ne tik savo srities, bet ir bendro mokslo pažangą, ir savo studentams perduodavo paskutinius mokslo atsiekimus. Būdamas griežtas ir reikalaujantis tikro darbo ir pažinimo, jis siekė savo mo-

kiniams įdiegti profesijos ir mokslinio darbo meilę. Tai buvo plačios erudicijos asmuo, teisingas ir taktiškas savo poelgiuose ir išsireiškimuose, ir kaip bendradarbis buvo aukštai vertinamas ir gerbiamas.

Jo mokslinis entuziazmas ir domėjimasis, nuslėptas įgimto rezervuotumo ir korektiškumo, man išryškėjo Vokietijoje, diskutuojant atominės energijos klausimus, kai jo sumanymu bendrai ta tema ruošėme stovyklose gyvenantiems lietuviams paskaitas. Tai buvo tikras mokslininkas ir plataus masto profesorius, iš kurio buvo galima dar daug tikėtis Lietuvos mokslui ir technikai. Nelaukta mirtis išskyrė jį iš mūsų tarpo pačiame pajėgume, palikdama sunkiai užpildomą spragą.

Inž. - chem. **Jonas Rūgis**

DIPL. INŽ. VALERIJONAS DREVINSKAS

Po sunkios operacijos Venecuelos sostinės Caracas miesto "Vargas" ligoninėje 1956 m. birželio 11 d. mirė dipl. statybos inžin. Valerijonas Drevinskas. Palaidotas bendrose Caracas kapinėse, kapo Nr. 2667, F. A. 56. Religines laidotuvių apeigas atliko Venecuelos lietuvių kapelionas kun. A. Perkumas. Inž. V. Venckaus iniciatyva rūpinamasi, kad bendromis Venecuelos liet. inž. pastangomis būtų jam pastatytas nors kuklus antkapis.

V. Drevinskas gimė 1905 m. rugsėjo 17 d. Daumėnuose, Biržų apskr. 1935 m. baigė VDU - to Technikos Fakultetą, apgindamas diplominį darbą "Geležinis tiltas per Nevėžį ties Babtaiš" ir gaudamas dipl. statybos inž. vardą.

Nepr. Lietuvoje nuo 1921 m. iki 1924 m. dirbo Centr. Valstybės knygyne, nuo 1924 m. iki 1926 m. — Liet. U-to Humanitarinių Mokslų Fak-to knygyne, nuo 1926 m. iki 1927 m. — Teisingumo Ministerijos buhalterijoj; nuo 1927 m. iki 1936 m. — Geležinkelių V-bos kelių ir statybos direkcijos technikos skyriuje braižytoju, vėliau techniku ir jaun. inžinierium; nuo 1940 m. iki 1942 m. — Plentų Valdyboje inžinierium — dispečeriu; 1942 m. vėl grįžo į Geležinkelių V-bos kelių ir statybos direkciją stočių ir viršaus statybos referentu, o bolševikų armijai grįžtant, 1944 m. išvyko į Vokietiją.

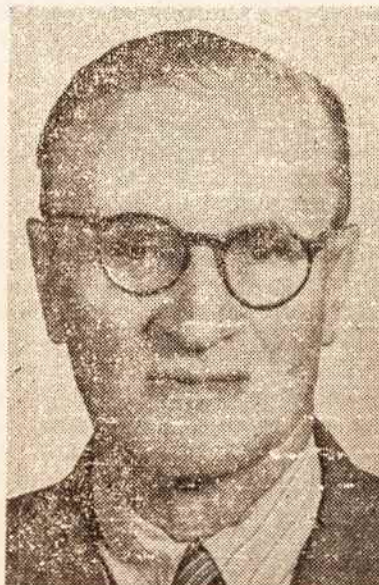
Aktyviai reiškesi įvairiose Vak. Vokietij-

jos tremtinių stovyklose, 1948 m. kovo 1 d. išemigravo į Angliją, o 1954 m. liepos mėn. iš Anglijos išvyko į Venecuelą.

Dar Nepr. Lietuvoje man, kaip studentui atliekančiam technikinę praktiką, teko kartu su V. Drevinsku dirbti Geležinkelių Vaidyboje, kur jį pažinau kaip energingą, darbštų ir rūpestingą valstybės tarnautoją, visad linksmą ir draugišką, gerą lietuvių ir patrijotą. Techniką studijuoti jam buvo nelengva, nes turėjo sau užsidirbti pragyvenimą, ir tik laisvu nuo tarnybos laiku ryžtingai atliko tiek daug privalomų praktikos darbų, įvairių sričių projektų ir egzaminų. Studijuodamas universitete buvo veikliu Korp. Neo-Lithuania nariu, o baigęs — jos filisteriu. Dar taip neseniai, 1955 m. birželio 28 d., per inž. V. Venckų prisiuntė įdomų ir įvairias sritis apimantį straipsnį Metraščiui apie Lietuvos inžinierių veiklą.

K. Krulikas

INŽ. P. NARUTAVIČIUS

A. a. inžinierius - elektrikas Petras Narutavičius, g. 1885 m. Padvaiskiuose, prie Kuršėnų, Žemaitijoje. Ėjo gimnazijos mokslus Mintaujoje ir Petrapilyje, iš kur 1905 m. buvo išvarytas už lietuvybės reikalus. Iš Petrapilio nelegaliu būdu nuvyko į Šveicariją, kur įsigijo brandos atestatą ir įstojo į universitetą Berne. Iš tenai nuvyko į Liežą, į institutą Montefiore. Galutinai baigė mok-

slus karo metu Politechnikos Institute Petrapilyje, drauge tarnaudamas metalinių konstrukcijų fabrike, kaip garo turbinų konstruktorius.

1917 ir 1918 metais dirbo Smolenske Vilijos fabrike kaip technikos departamento šefas. Ten pat organizavo vakarinius technikos kursus lietuviams tremtiniams, drauge su miškininku Povilu Matulioniu.

Sugrįžęs po karo Lietuvon statė elektros stotį Anykščiuose. 1919—1921 m. tarnavo Prekybos, Pramonės ir Finansų ministerijoje, turėdamas savo žinioje elektros stotis.

1921—1924 m. projektavo ir statė Baciūnų elektros stotį prie Šiaulių ir organizavo vietinio durpyno eksploataciją. 1924—1932 m. grįžo į Baciūnų elektros stotį kaip jos direktorius. 1932—1940 m. tarnavo Kauno

miesto valdyboje kaip inžinierius elektrikas. Buvo paskirtas technikiniu ekspertu miesto valdybos byloje su belgų elektros bendrove.

1940—1941 m. — Vilniaus elektros stoties direktorius. 1941—1943 m. — Žemaitijos rajono elektros stočių direktorius su rezidencija Telšiuose. 1943—1944 m. — Lietuvos Energijos valdyboje. Su šia įstaiga buvo deportuotas į Rytprūsius. Vėliau pateko į Bregenzą, tarnavo elektros stotyje.

1946—1948 m. — tarptautinių organizacijų UNRRA ir IRO valdininkas, kur tarnavo iki pat išemigravimo į Kolumbiją.

Kolumbijoje tarnavo elektros įmonėje Medelline, vėliau Armenijos municipalitete. hidroelektros jėgainėje Anchicaya ir Manizaleso municipalitete "Chec", kur projektavo elektros tinklus.

Inž. Bronius Garšva

MES VISUOMENĖJE

PAMINKLINĖ LIETUVIŲ LENTA REGENSBURGE

Istoriniu ir architektūrinu atžvilgiu Regensburgas yra vienas iš seniausių ir įdomiausių Vokietijos miestų. Ši gražiojo Dunojaus slėnio vietovė buvo apgyventa jau 12 tūkst. metų pr. Kr. Po ilgų kovų su keltais, 179 m. po Kr. čia romėnai pastatė įstiprinimus, pavadintus Castra Regina, kurių mūrų likučiai išsilaikė iki mūsų laikų. Tai buvo pradžia romėnų Ratisbonos, vėliau vadinamos Regensburgu. Regensburgas buvo vyskupų sostinė, kurios jurisdikcija viduramžių laikais siekė Lietuvą. Čia posėdžiavo vokiečių imperijos reichstagas ir veikė garsioji heraldikos mokykla. Regensburgo katedra yra vienas garsiausių ir įdomiausių gotikos paminklų, o Šv. Jokūbo bažnyčios portalas yra puikiausias romanų architektūros pavyzdys. Tarp skaitlingų bažnyčių paminėtina Bavarijos patrono Šv. Emmeram bažnyčia, kurioje jis palaidotas, ir kurios statyba siekia VIII šimtmetį. Gausu Regensburge ir civilinės architektūros paminklų, liudijančių apie miesto reikšmę, jo burgerių turtingumą ir įtakingumą.

1944 m. Regensburge atsirado daug lietuvių, ir karui pasibaigus susikūrė 2000 gyv. siekianti kolonija. 1946 m., apleidžiant Regensburgą ir keliantis į kunigaikščių Schwarzenbergų pilį Scheinfelde, buvo nutarta palikti lietuvių buvimo paminklą Regensburge.

Visuomenė tam sumanymui pritarė ir paremė gausiomis aukomis. Sumanymui vykdyti buvo sudarytas komitetas iš klebono kun. dr. P. Aleksos, gen. St. Raštikio, gimn. dir. I. Malinausko ir inž. J. Rugio. Klausimą išdiskutavęs, komitetas nutarė sustoti ties ketaus ar bronzos paminklinės lentos projektu. Vysk. V. Brizgio ir kan. P. Aleksos rūpesčiu buvo

gautas dvasinės vyresnybės sutikimas tokią lentą įmūryti Šv. Klaros bažnyčioje, kur lietuviai rinkdavosi pamaldoms.

Lentos projekto pagaminimui, iš netolimo Eichstaetto miestelio buvo pakviestas inž. arch. Vytautas Žemkalnis. Jis ir sudarė projektą, panaudodamas ornamentines detales iš Šv. Petro ir Povilo bažnyčios Antakalnyje, Vilniuje. Sudėtine lentos dalimi turėjo būti Aušros Vartų Dievo Motinos paveikslas — medalionas. Mėginta jį padirbti pas vokiečius skulptorius, bet jų darbas nebuvo tinkamoje aukštumoje nei dailės, nei ekspresijos atžvilgiu. Muenchene pavyko surasti ukrainietį skulptorių p. Kruk, baigusį Krokuvos dailės akademiją ir dėsciusį UNRRA universitete. Jis apsiėmė tą darbą atlikti, ir jo suprojektuotas

medalijonas buvo komiteto priimtas, kaip gražiai perduodantis Aušros Vartų paveikslo išraišką ir nuotaiką, ir turintis meninę vertę. Užrašė buvo nutarta patalpinti lietuviškai: "Tavo apgynimo šaukiamės", o tolimesnį tekstą lotyniškai "Patriae expulsi exules lituani hic preces Deo fundebant pacem et libertatem patriae exorantes" (išvaryti iš tėvynės lietuviai tremtiniai čia kelė maldas į Dievą maldaudami taikos ir laisvės tėvynei).

Pagal pagamintą projektą lenta buvo išlieta Muenchene iš bronzos, ir komiteto narių atgabenta į Regensburgą. Įmūryta Šv. Klaros bažnyčioje, netoli didžiojo altoriaus, kairėje pusėje. 1946 m. vasarą ši paminklinė lenta buvo vysk. V. Brizgio iškilmingai pašventinta ir atidengta.

Jonas Rūgis

AR ESI TINKAMAS BŪTI ĮMONĖS VADOVU?

Neseniai American Institute of Management paskelbė įdomias išvadas iš savo ilgamečių studijų, kurių privalumus turi turėti vadovaujantis asmuo įmonėje. Šias savo studijas A. I. M. surašė klausimų — anketos formoje ir ragina įmonių vadovybes jomis vadovautis renkant pareigūnus ar tai vadinamų "foreman'ų", ar "squad-leader'ų", ar project-engineer'ų", ar "manager'ų" vietoms užimti.

I. Asmens gabumai:

1. Ar jis žino savo darbą?
2. Ar gali daryti sprendimus?
3. Ar jo intelektualinis lygis pakankamas?
4. Ar jo skyrius pasistūmėjo į priekį jam vadovaujant?
5. Ar jo raportai tikri, tikslūs ir tinkamai sugrupuoti?
6. Ar jis skiria svarbą atskirų jam skirtų uždavinių?
7. Jei jam tenka daryti skubius sprendimus, ar jie yra tikslūs?
8. Ar jis taktiškas?
9. Ar jis pagauna kas reikalinga, ar jis pramato ir sugeba priimti besikeičiančias sąlygas?
10. Ar jis pakankamai domisi įmonės politika?
11. Ar jis apsiskaitęs ir gerai informuotas; ar jis neužmiršta faktų ir naujų idėjų?
12. Ar jis įstengia orientuotis finansinėje statistikoje ir biznio grafose, ar supranta buhalteriją?
13. Ar jis laikomas autoritetingu ir atsakingu?
14. Ar jis turi patikimus ir gabius padėjėjus?

II. Asmens sąžiningumas ir atsakingumas:

15. Ar jis įneša savo asmenišką nuomonę į diskusijas?
16. Ar jis pakankamai gerbia vadovybės potvarkius?
17. Ar jis pasitiki savo valdiniais?
18. Ar jis sugeba nuoširdžiai pagirti užsitarnavusių valdinį?
19. Ar jis yra daug nuveikęs praeityje?
20. Ar jis jaučiasi neatskiriama organizacijos dailimi?
21. Ar jo ateities planai remiasi įmone?
22. Ar savo bendruomenėje jis laikomas pagarboje?

23. Ar jis pašvenčia daug laiko bendruomenės veiklai?

24. Ar jis sąžiningas atsiskaityme?

25. Ar jis leidžiasi kritikuojamas, kai tam yra pagrindo?

26. Ar jis tolerantiškas kitų rasių, religijų ir papročių žmonėms?

27. Ar jis tolerantiškas kitų pažiūrų žmonėms?

28. Ar jis lengvai pripažįsta savo klaidas?

29. Ar jis valdo savo jausmus?

III. Darbštumas:

30. Ar jo darbas kruopštus, rodantis visų galimybių išbandymą?

31. Ar jis dirba pastoviai, nerodydamas apatijos, nuovargio?

32. Ar jam nereikia paragavimo?

33. Ar jis baigia pradėtąjį darbą; ar laiku?

34. Ar jis pastabus?

35. Ar jis gilina savo srityje ir daro pažangą, būdamas šiose pareigose?

36. Ar jis domisi: įmonės veikla: pardavimu, gamyba, finansais — faktinai ne jo sritimi?

37. Ar jis ruošiasi ir mokosi užimti aukštesnę vietą?

38. Ar jis prisiima naujų pareigų, tebebūdamas užimamoje vietoje?

39. Ar jis paruošė vietininką savo pareigoms?

40. Ar jis laiko save fiziškai pajėgiu?

41. Ar jis domisi savo specialybės reikalais, svarstomais spaudoje ir draugijose?

42. Ar jis turi toli pirmyn pramatytų darbų?

43. Ar jis visada pasiruošęs faktais ir skaitmenimis paremti savo nuomonę?

Instituto nuomone, asmuo turįs šiuos privalumus, palapsniui gali būti keliamas iki pat aukščiausios vadovaujančios vietos įmonėje.

Paruošė A. Didžiulis

IŠ MŪSŲ VEIKLOS

CHICAGO.

PLIAS CENTRO VALDYBOS POSĖDIS

Š. m. lapkričio 11 d. Chicagoje įvyko PLIAS Centro Valdybos posėdis, kuriam pirmininkavo C. V-bos pirm., prof. J. Šimoliūnas. Posėdyje svarstyti šie klausimai: pirmininko ir vicepirmininko pranešimai iš ALIAS—PLIAS suvažiavimo Philadelphijoje, garbės narių klausimas, lietuviškų techninių terminų žodyno reikalas ir einamieji reikalai.

Pirmininkas pranešė, kad suvažiavimas nutarė PLIAS Centro Valdybos kadenciją pratęsti dviems metams, atseit, iki 1958 m. kovo mėn. Tam laikotarpiui PLIAS C. V -ba pasilieka šio sąstato: pirm. — prof. J. Šimoliūnas, vicepirm. — prof. S. Dirmantas, vicepirm. — prof. S. Kolupaila, sekret. — dipl. inž. A. Didžiulis, išdin. — dipl. inž. J. Jurkūnas.

Suvažiavimo nutarimus PLIAS įstatų reikalu vykdant, nutarta priimti dėmesin jame iškeltus pasiūlymus ir stengtis įstatus išleisti dar šios kadencijos metu.

Nutarta painformuoti PLIAS skyrius garbės narių klausimu.

TECHNIKOS ŽODIS

The Engineering Word

c/o K. Paukštys
2610 W. 47-th Street
Chicago 32, Ill., U. S. A.

Dundulis, Aleksandras
2428 So. Lawdala Ave.
Chicago 23, Ill.

Postmaster:
Form 3547 requested
Return Postage Guaranteed

BULK RATE

ar duodavo: pagal tai naujasis—būsimasis technikos darbuotojas žinotų, kur ir kaip galėtų savo žinias taisyti. Žinoma, keliais žodžiais negaliu to išsamiai nusakyti, bet manau, kad, kurie redaguos — supras mano mintį.

Viši, kurie randa visų sričių mūsų technikos darbuotojams naudingų knygų anglų kalba, turėtų apie jas painformuoti Technikos Žodį, kuris tai paskelbtų. Ir žmogus, atsidūręs tokioje vietoje, kaip knygynas, lengvai ras ir įsigys pageidaujamą iš pasiūlytų knygų. Tuo būdu gal daugiau išvysime naujų straipsnių ir apmąstymų, naudingų Lietuvos reikalams. Tad reiktų straipsnelio, primenančio reikalą prisiųsti naujų knygų sąrašus. Norėčiau būti suprstas ir linkiu išvermės."

2. **Formatu ir išorine išvaizda patenkinti — 58 (97%).** Likusiųjų 1 norėtų didesnio formato, o 1 norėtų žurnalo vardą pakeisti į "Techniką."

3. **Dabartine apimtimi patenkinti — 56 (93%).** Keturi pageidauja puslapių skaičiumi didesnės apimties leidinio, nors nei vienas jų nežada tuos puslapius padėti pripildyti. Kaip tad sudaryti tą didesnę apimtį? Į tai atsako kiti skaitytojai

j — "Lengva sakyti, bet reikia apversti R- ją rašiniiais ir pinigais, ir tuomet R- ja gražiai ir turinčiai išleisti."

p — "Prie didesnio žurnalo reiktų eiti nuosekliai — didėjant prenumeratorių ir bendradarbių skaičiui."

r — "Sąlygoms pakitus gerojone pusėn, Redakcinė Kolegija tikriausiai pati bandys padidinti."

Yra nemažai vilčių, jog tos sąlygos tikrai pageirės. Kolegoms skaitytojams tur būt sunku įsivaizduoti, kaip smagu yra čia rašyti pavardes kolegų, pasižadančių rašyti T. Žodžiui. Tai — J. Augustinavičius, A. E. Bartininkas, prof. F. J. Čiurlys, K. Daugirdas, P. Drąsutis, dr. J. Gimbutas, dr. S. Juzėnas, P. Lelis, E. Malcanas, B. Maskaliūnas, A. Pargauskas, A. Paškevičius, V. Rauckis, K. Sekmakas, o ateityje ir J. A. Bilėnas bei J. Valaitis. Netenka nė aiškinti, kaip jiems yra dėkingi TŽ leidėjai!

4. **Dviejų mėnesių dažnumu pagal dabartinę apimtį patenkinti — 56 (93%).** Vienas net pabrėžia, "kad išeitų bent kas 2 mėn.", o kitas rašo, kad, "kai retai eina, užmiršti belaukdamas". Rečiau, 4 kart metuose, leisti pageidauja tie patys 4, norintieji didesnės apimties leidinio, kurio pageidautų ir dar 8 iš dabartiniu dažnumu patenkintų, tokiu atveju sutikdami, kad leidinys išeitų rečiau. Tuo būdu retesnio ir didesnės apimties leidinio pageidaujančių susidaro — 12 (20%).

5. **Kitos pastabos:**

s — "Neatsižvelgiant į taip sunkias sąlygas, reikalaujančias daug pasiaukojimo ir pastangų, Jūs vis tiek pajėgėte išleisti taip gražų išvaizda ir turiniu Technikos Žodį. Linkiu geriausios sėkmės ateičiai."

t — "Džiaugiuos ir esu dėkingas tiems, kurie priešio pasiaukojimo reikalingo darbo dirba, kad dar turime šį žurnalą."

u — "Neabejotinai sveikintinas kiekvienas mūsų organizacijos spaudos leidinys, bet ar pavyks išlaikyti TŽ ilgesnį laiką — abejoju."

v — "Mano nuomone, laikraščio (Technikos Žodžio) prenumeratorata turėtų būti dalis nario mokesčio, — tuo būdu būtų daugiau skaitytojų." (Gal apsimokančių skaitytojų? Prie kelis metus ir aš buvau tokios nuomonės, bet dabar įsitikinau, kad kaikiuriuose skyriuose nario mokesčio reikalas stovi daug prasčiau, nei TŽ prenumeratoratų apsimokėjimas. V. V.).

x — "Linkiu sėkmės ir tvarkykites, kaip vietos sąlygos leidžia."

y — "Tikiuosi ateityje stropiai atsilyginti už prenumeratoratą."

z — "Visiems laiku susimokant prenumeratoras ir visiems gebanties rašyti bendradarbiaujant. TŽ galėtų būti žymiai augštesnio lygio."

TŽ leidėjai kviečia į jų laiškus atsiliepti ir likusius 90% skaitytojų, nes jų parama ir nuomonės yra labai reikalingos TŽ ateičiai.

Paruošė V. Vintartas

TECHNIKOS ŽODŽIO

1958 metų Rėmėjas:	1956 metų
J. Grišmanauskas 4,— dol	Garbės Prenumeratoriai:
1957 metų	J. Augustinavičius 5,— dol.
Garbės Prenumeratoriai:	A. E. Bartininkas 5,— "
J. Augustinavičius 5,— dol.	J. Jurkūnas 5,— "
V. Dargis 5,— "	A. Jurskis 5,— "
Pr. Drasutis 5,— "	E. Likanderis 5,— "
E. Likanderis 5,— "	J. Nasvytis 5,— "
T. Meškauskas 6,— "	J. Paulikas 5,— "
J. Stašaitis 5,— "	I. Pocius 5,— "
1957 m. Rėmėjai:	F. Rauba 5,— "
J. Gabė 4,— dol.	A. Semėnas 5,— "
J. Gravrogkas 4,— "	J. Stankus 5,— "
J. Vadopalas 4,— "	V. Švipas 5,— "

1956 m. Rėmėjai:

V. Izbickas	4,— "
St. Juras	4,— "
Pr. Kirlyš	4,— "